

safejournalists.net

MAQEDONIA E VERIUT Treguesit për shkallën e lirisë së mediave dhe Indeksi i Sigurisë së Gazetarëve 2024

Autorët
Milan Spirovski
Verçe Todorovska Kostovska

PËRMBAJTJA

Për projektin

Zhvillimi i indikatorëve

Shënim metodologjik

Indikatorë kualitativë për shkallën e

lirisë së mediave dhe sigurinë e gazetarëve

Indeksi i sigurisë së gazetarëve

Listë e shkurtesave:

I Hyrje

II Liria e mediave dhe siguria e gazetarëve në Maqedoninë e Veriut – Treguesit

Garancitë ligjore dhe zbatimi i tyre

A.1 Garancitë themelore për lirinë e mediave dhe gazetarëve dhe zbatimi i tyre në praktikë

A.2 Pavarësia dhe efikasiteti i organit rregullator

A.3 Pavarësia dhe autonomia e servisit publik mediatik

A.4 Mbështetje financiare për gazetari cilësorë dhe përmbajtje mediatike me interes publik

A.5 Reklamimi shtetëror në sektorin privat të medias

A.6 Dispozitat ligjore që lidhen me shpifjen dhe zbatimi i tyre nuk krijojnë një efekt frikësues për gazetarët dhe median

A.7 Ligjet e tjera zbatohen në mënyrë objektive dhe u mundësojnë gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatikë të punojnë lirshëm dhe në mënyrë të sigurt

A.8 Konfidencialiteti i burimeve të gazetarëve është i garantuar në legjislacion dhe respektohet nga autoritetet

A.9 Gazetarët janë të lirë të ushtrojnë profesionin e tyre, të themelojnë, të bashkohen dhe të marrin pjesë në shoqatat e tyre

A.10 E drejta e qasjes në dokumente dhe informacione zyrtare

B. Pozicioni i gazetarëve në redaksi

B.1 Pozicioni i punës i gazetarëve është stabil dhe i mbrojtur në vendin e punës

B.2 Pavarësia redaktuese në mediat private

B.3 Pavarësia redaktuese në servisin publik mediatik

B.4 Pavarësia redaktoriale në sektorin mediatik jo-fitimprurës

B.5 Liria e gazetarëve në procesin e prodhimit të lajmeve

B.6 Gjendja ekonomike e gazetarëve

2 C. Siguria e gazetarëve 24

C.1 Gazetarët dhe aktorët mediatikë kanë qasje në masa të menjëhershme dhe efektive mbrojtëse kur janë të ekspozuar ndaj kërcënimeve 24

C.2 Gazetarët dhe aktorët e tjerë mediatikë (të cilëve jeta ose integriteti fizik u janë në rrezik të drejtpërdrejtë dhe të menjëhershëm) kanë qasje në mekanizma speciale mbrojtjeje/sigurie 24

C.3 Gazetarët kanë qasje në masa ligjore dhe mekanizma mbështetës kur përballen me kërcënime, ngacmime dhe dhunë bazuar në gjini 25

C.4 Është vendosur praktika e dënimit të rregullt publik të kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve dhe mediave 26

C.5 Autoritetet policore janë të ndjeshme ndaj çështjes së mbrojtjes së gazetarëve 26

C.6 Njësitë e specializuara hetimore dhe/ose zyrtarët kanë ekspertizën e duhur për hetimin e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve 27

C.7 Hetimet për sulmet fizike serioze ndaj gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatikë zhvillohen në mënyrë efikase (në mënyrë të pavarur, të thelluar dhe të përkohshme) 28

C.8 Gazetarët dhe aktorët e tjerë mediatikë mbrohen në mënyrë efektive nga forma të ndryshme të keqtrajtimit në internet 28

C.9 Hetimet për të gjitha llojet e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatikë kryhen në mënyrë transparente 29

C.10 Sistemet për mbledhjen e të dhënave statistikore cilësore janë vendosur nga organet shtetërore për të parandaluar pandëshkueshmërinë 29

C.11 Kërcënimet dhe ngacmimet që nuk lidhen me sigurinë fizike 30

C.12 Kërcënime ndaj jetës dhe sigurisë fizike të gazetarëve 31

C.13 Sulme të vërteta 32

C.14 Kërcënime dhe sulme ndaj mediave dhe shoqatave të gazetarëve 32

III Përfundime dhe rekomandime 33

IV Indeksi i sigurisë së gazetarëve në Maqedoninë e Veriut – 2024 38

Për projektin

ZHVILLIMI I INDIKATORËVE

Shoqatat e gazetarëve nga vendet e Ballkanit Perëndimor, të mbështetura nga Komisioni Evropian¹, themeluan platformën [Safejournalists.net](https://safejournalists.net) për të ndjekur së bashku legjislacionin dhe praktikën e mediave në vendet e tyre dhe për t'u angazhuar në përmirësimin e mjedisit ligjor dhe institucional ku punojnë gazetarët dhe profesionistët e tjerë të medias. Çdo vit, bazuar në një metodologji të dizajnuar me kujdes², partnerët e [Safejournalists.net](https://safejournalists.net) kryejnë një hulumtim për përfaqësim, i cili u siguron shoqatave të gazetarëve të dhëna të besueshme dhe relevante, të bazuara në dëshmi, për problemet kryesore dhe pengesat në zbatimin e standardeve të BE-së në fushën e lirisë dhe sigurisë së mediave dhe gazetarëve në Ballkanin Perëndimor. Rezultatet e këtij hulumtimi u sigurojnë përmbajtje aktiviteteteve të partnerëve, duke u ofruar dëshmi dhe shembuj të rinj që rafinojnë dhe fuqizojnë pozicionet e tyre për përfaqësim.

Mjeti i parë cilësor i hulumtimit – *Indikatorët për nivelin e lirisë së mediave dhe sigurisë së gazetarëve* – u zhvillua për herë të parë në vitin 2016 dhe gradualisht u përshtat gjatë viteve. Ai përbëhet nga tri grupe indikatorësh: (A) Mbrojtja ligjore, (B) Pozita e gazetarëve në redaksi, dhe (C) Siguria e gazetarëve. Bazuar në këtë mjet monitorimi, janë publikuar gjithsej shtatë vlerësime, më e fundit për vitin 2022.

Mjeti sasior i hulumtimit – *Indeksi i sigurisë së gazetarëve* – u zhvillua në vitin 2020 dhe u testua në vitin 2021. Ai është dizajnuar për të "matë" ndryshimet në mjedis që ndikojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi në ndjenjën

1 Në dhjetor 2022, Komisioni Evropian miratoi një cikël të ri trevjeçar projektesh për platformën Safejournalists.net, që është vazhdim i dy fazave të mëparshme: projekti "Platforma Rajonale për Përfaqësim për Liritë Mediatike dhe Sigurinë e Gazetarëve në Ballkanin Perëndimor" (janar 2016 – dhjetor 2018) dhe Safejournalists.net (shkurt 2020 – mars 2023). Qëllimi kryesor i projektit është të fuqizojë rolin e shoqatave kombëtare të gazetarëve, anëtare të Platformës Safejournalists.net, për t'u bërë aktorë efektivë dhe përgjegjës në lobim dhe krijimin e politikave relevante mediatike në vendet e tyre: Shoqata e Pavarur e Gazetarëve të Serbisë, Shoqata e Gazetarëve të Bosnjë e Hercegovinës, Shoqata e Gazetarëve të Kroacisë, Shoqata e Gazetarëve të Kosovës, Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë dhe Sindikata e Mediave të Malit të Zi. Projekti financohet nga Programi i BE-së për mbështetjen e shoqërisë civile dhe mediave në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi për periudhën 2021-2023 (IPA III).

2 Hulumtimin për lobim e kanë dizajnuar dhe e koordinojnë Snezana Trpevska dhe Igor Micevski, hulumtues nga Instituti për Hulumtimin e Zhvillimit Shoqëror RESIS nga Maqedonia e Veriut. - www.resis.mk.

e sigurisë së gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatikë gjatë ushtrimit të profesionit të tyre. Ai përbëhet nga katër grupe indikatorësh: (1) Mjedisi ligjor dhe organizativ, (2) Parandalimi, (3) Procesi, dhe (4) Siguria faktike. Bazuar në këtë mjet, janë kryer gjithsej tre cikle hulumtuese: 2020 (viti pilot), 2021 dhe 2022.

Që nga viti 2023, Safejournalists.net do të kombinojë të dyja mjetet (cilësorin dhe sasiorin) në një projekt të vetëm hulumtimi për përfaqësim – *Indikatorët për nivelin e lirisë së mediave dhe Indeksi i sigurisë së gazetarëve*. Platforma monitoron situatën në shtatë vende: Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kroaci, Maqedoni të Veriut, Mal të Zi, Kosovë³ dhe Serbi.

SHËNIM METODOLOGJIK

I gjithë procesi i kërkimit është ndarë në dy faza: në fazën e parë mbledhen të dhëna për të gjitha treguesit cilësorë – për liritë mediatike dhe sigurinë e gazetarëve, ndërsa në fazën e dytë treguesit cilësorë për sigurinë e gazetarëve shndërrohen në tregues sasiorë dhe zbatohet procedura e vlerësimit dhe llogaritjes së Indeksit të Sigurisë së Gazetarëve.

Janë përdorur një sërë metodash të ndryshme kërkimore për mbledhjen dhe analizën e të dhënave lidhur me secilin tregues cilësor:

- Shqyrtim i studimeve, analizave, raporteve kërkimore, dokumenteve të politikave, strategjive dhe dokumenteve të tjera;
- Analizë cilësore e dokumenteve ligjore;
- Kërkim dhe analizë e informacioneve të publikuara në faqet zyrtare të institucioneve publike dhe organizatave e trupave të tjera;
- Kërkim dhe analizë e komunikatave për media, publikimeve dhe informacioneve të tjera të prodhuara nga organizata profesionale;
- Të dhëna dytësore të mbledhura nga shoqatat e gazetarëve;
- Intervista të thelluara me ekspertë, gazetarë, krijues të politikave etj.;
- Grup fokusi me gazetarë, dhe
- Anketa me gazetarë (në disa vende).

Në nivel kombëtar, hulumtimi për avokim realizohet nga hulumtues kombëtarë, të cilët mbledhin të dhënat dhe përgatisin raportet narrative, të cilat më pas rishikohen nga ekspertë lokalë të medias dhe ligjit dhe hulumtuesi kryesor. Në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) ka nominuar Milan Spirovskin si hulumtues kombëtar.

³ Ky emër është pa paragjykime mbi statusin dhe në përputhje me Rezolutën 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara dhe mendimin e Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë për Deklaratën dhe Pavarësinë e Kosovës.

INDIKATORË KUALITATIVË PËR SHKALLËN E LIRISË SË MEDIAVE DHE SIGURINË E GAZETARËVE

Në tabelën vijuese paraqiten të gjitha treguesit kualitativë për nivelin e lirisë së mediave dhe sigurinë e gazetarëve, të ndarë në tri fusha. Këta tregues kualitativë paraqiten në formë përshkruese ose narrative. Indikatorët që përdoren në kuadrin konceptual për Indeksin e sigurisë së gazetarëve në tabelë janë të shënuar me ngjyrë gri.

Pasqyrë e të gjithë treguesve cilësorë (Treguesit për nivelin e lirisë së medias dhe sigurisë së gazetarëve)

A. Garancitë ligjore dhe zbatimi i tyre në praktikë	B. Pozita e gazetarëve në redaksi	C. Siguria e gazetarëve
A.1 Garancitë themelore për lirinë e mediave dhe zbatimi i tyre në praktikë	B.1 Pozita e gazetarëve në vendin e punës është e qëndrueshme dhe e mbrojtur	C.1 Gazetarët dhe aktorët tjerë mediatik kanë qasje në masat e shpejta dhe efektive mbrojtëse kur ekspozohen ndaj kërcënimeve
A.2 Pavarësia dhe efikasiteti i organit rregullator	B.2 Pavarësia redaktoriale në mediat private	C.2 Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave (jeta ose integriteti fizik i të cilëve është realisht në rrezik të drejtpërdrejtë) kanë qasje në mekanizma të veçantë për mbrojtje/siguri
A.3 Pavarësia dhe autonomia e servisit publik mediatik	B.3 Pavarësia redaktoriale në radiodifuzerin publik	C.3 Gazetarët kanë qasje në masat ligjore dhe mekanizmat mbështetëse kur përballen me kërcënime, ngacmime dhe dhunë me bazë gjinore
A.4 Mbështetje financiare për gazetari cilësorë dhe përmbajtje mediatike me interes publik	B.4 Pavarësia redaktoriale në sektorin jofitimprurës	C.4 Është vendosur praktikë e dënimit të rregullt publik të rasteve të kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve dhe mediave
A.5 Reklamimi shtetëror në sektorin e medias private	B.5 Liria e gazetarëve në procesin e prodhimit të lajmeve	C.5 Zyrtarët policor janë të ndjeshëm në çështjen e mbrojtjes së gazetarëve
A.6 Dispozitat ligjore në lidhje me shpifjen dhe zbatimi i tyre nuk krijojnë efekte frikësuese ndaj gazetarëve dhe mediave	B.6 Pozita ekonomike e gazetarëve (femra)	C.6 Njësitë dhe/ose zyrtarët e specializuar hetimorë janë të pajisur me ekspertizën përkatëse për hetimin e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve
A.7 Ligjet tjera zbatohen në mënyrë objektive dhe ju mundësojnë gazetarëve dhe aktorëve të tjerë të mediave të punojnë lirshëm dhe të sigurt		C.7 Hetimet për sulmet e rënda fizike ndaj gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatik zhvillohen me efikasitet (në mënyrë të pavarur, rrënjësore dhe të shpejtë)
A.8 Besueshmëria e burimeve të gazetarëve është e garantuar në legjislacion dhe respektohet nga autoritetet		C.8 Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave mbrohen në mënyrë efektive nga forma të ndryshme të ngacmimit në internet
A.9 Gazetarët janë të lirë të ushtrojnë profesionin e tyre dhe të themelojnë, të bashkohen apo të marrin pjesë në shoqatat e tyre		C.9 Hetimet për të gjitha llojet e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve dhe aktorëve tjerë të mediave zhvillohen në mënyrë transparente
A.10 E drejta e qasjes në dokumente dhe informacione zyrtare		C.10 Nga organet shtetërore janë vendosur sistemet për grumbullimin e të dhënave statistikore cilësore për parandalimin e mosndëshkimit
		C.11 Kërcënimet dhe ngacmimet që nuk kanë të bëjnë me sigurinë fizike
		C.12 Kërcënimet ndaj jetës dhe sigurisë fizike të gazetarëve
		C.13 Sulmet reale
		C.14 Kërcënime dhe sulme ndaj mediave dhe shoqatave gazetareske

— INDEKSI I SIGURISË SË GAZETARËVE

Duke marrë parasysh standardet dhe rekomandimet e vendosura nga Këshilli i Evropës dhe nga organizata të tjera ndërkombëtare, koncepti i „sigurisë së gazetarëve”⁴ u operacionalizua duke marrë parasysh katër dimensionet e mëposhtme:

III. **Mjedisi ligjor dhe organizativ** – ekzistenca dhe zbatimi i masave ligjore mbrojtëse relevante për sigurinë e gazetarëve.

III. **Parandalimi** – ekzistenca dhe zbatimi i një serie masash parandaluese që kanë efekt të drejtpërdrejtë mbi mbrojtjen dhe sigurinë e gazetarëve.

III. **Procesi** – sjellja e institucioneve shtetërore dhe funksionarëve publikë ndaj gazetarëve dhe efikasiteti i sistemit gjyqësor penal dhe civil në hetimin e kërcënimeve dhe aktëve të dhunës ndaj gazetarëve.

III. **Siguria reale** – incidente dhe raste të formave të ndryshme të kërcënimeve dhe aktëve të dhunës ndaj gazetarëve dhe mediave.

Në tabelën më poshtë paraqiten katër dimensionet dhe treguesit që përbëjnë modelin teorik të konceptit „siguria e gazetarëve”. Të dhënat për të gjithë këta tregues u mblodhën në fazën e parë të hulumtimit, ndërsa në fazën e dytë, bazuar në provat e mbledhura nga hulumtimi, nëntë anëtarë të Panelit Këshillues⁵ nga secili shtet vlerësuan situatën dhe dhanë pikë për secilin nga 19 treguesit:

Përmbledhje e indikatorëve të lidhur me Indeksën e Sigurisë së Gazetarëve

I. Mjedisi ligjor dhe organizativ	II. Parandalimi	III. Procesi	IV. Siguriareale
1.1 Dispozitat ligjore në lidhje me shpifjen dhe zbatimi i tyre nuk krijojnë efekte frikësuese ndaj gazetarëve dhe medime	2.1 Gazetarët dhe aktorët tjerë mediatik kanë qasje në masat e shpejta dhe efektive mbrojtëse kur ekspozohen ndaj kërcënimeve	3.1 Njësitë dhe/ose zyrtarët e specializuar hetimorë janë të pajisur me ekspertizën përkatëse për hetimin e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve	4.1 Kërcënimet dhe ngacmimet që nuk kanë të bëjnë me sigurinë fizike
1.2 Besueshmëria e burimeve të gazetarëve është e garantuar në legjislacion dhe respektohet nga autoritetet	2.2 Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave (jeta ose integriteti fizik i të cilëve është realisht në rrezik të drejtpërdrejtë) kanë qasje në mekanizma të veçantë për mbrojtje/siguri	3.2 Hetimet për sulmet e rënda fizike ndaj gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatik zhvillohen me efikasitet (në mënyrë të pavarur, rrënjësore dhe të shpejtë)	4.2 Kërcënimet ndaj jetës dhe sigurisë fizike të gazetarëve
1.3 Ligjet tjera zbatohen në mënyrë objektive dhe ju mundësojnë gazetarëve dhe aktorëve të tjerë të mediave të punojnë lirshëm dhe të sigurt	2.3 Gazetarët kanë qasje në masat ligjore dhe mekanizmat mbështetëse kur përballen me kërcënime, ngacmime dhe dhunë me bazë gjinore	3.3 Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave mbrohen në mënyrë efektive nga forma të ndryshme të ngacmimit në internet	4.3 Sulmet e realta

4 Hulumtuesit e Institutit RESIS (www.resis.mk), Snezhana Tërpevska, Igor Micevski dhe Lubinka Popovska-Tosheva zhvilluan kuadrin konceptual dhe metodologjik për Indeksën dhe modelin për vlerësimin, ponderimin dhe llogaritjen e tij.

5 Anëtarët e Panelit Këshillues në Maqedoninë e Veriut ishin: Dejan Gjorgjievski, Zoran Jovanoski, Ivana Kërsteska Janevska, Igor Stojanov, Miroslava Simonovska, Rita Behadini, Sonja Rilkovska, Tamara Diçoska dhe Xhumadije Ibraimi.

I. Mjedisi ligjor dhe organizativ	II. Parandalimi	III. Procesi	IV. Siguriareale
1.4 Gazetarët janë të lirë të ushtrojnë profesionin e tyre dhe të themelojnë, të bashkohen apo të marrin pjesë në shoqatat e tyre	2.4 Është vendosur praktikë e dënimit të rregullt publik të rasteve të kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve dhe mediave	3.4 Hetimet për të gjitha llojet e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve dhe aktorëve tjerë të mediave zhvillohen në mënyrë transparente	4.4 Kërcënimet dhe sulmet ndaj mediave dhe shoqatave të gazetarisë
1.5 Pozita e gazetarëve në vendin e punës është e qëndrueshme dhe e mbrojtur	2.5 Zyrtarët policor janë të ndjeshëm në çështjen e mbrojtjes së gazetarëve	3.5 Nga organet shtetërore janë vendosur sistemet për grumbullimin e të dhënave statistikore cilësore për parandalimin e mosndëshkimit	

Shënim: Në këtë raport, forma gjuhësore mashkullore përdoret si formë gjinore neutrale dhe i referohet individëve nga gjinia femërore, mashkullore ose nga gjinia tjetër. Shënimet e shumta gjinore nuk përdoren për shkak të përmirësimit të lexueshmërisë së raportit.

— LISTË E SHKURTESAVE:

- ASHA AV – Agjencia për Shërbime Audio dhe Audiovizuale
- KSHZ – Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve
- RTM – Radio Televizioni Maqedonas
- SHGM – Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë
- LPCFSH – Ligji për Përgjegjësinë Civile për Fyerje dhe Shpifje
- IRL – Laboratori i Gazetarëve Hulumtues
- MSHIA – Ministria për Shoqërinë Informatike dhe Administratën
- MTD – Ministria e Transformimit Dixhital
- IMM – Instituti Maqedonas i Mediave
- AIM – Agjencia Informative Mediatike
- RMV – Republika e Maqedonisë së Veriut
- SPGPM – Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punonjësve të Medias
- KEMM – Këshilli i Etikës në Mediat e Maqedonisë

Hyrje

Të dhënat bazë për vendin: Republika e Maqedonisë së Veriut është një demokraci parlamentare, ku pas çdo cikli zgjedhor, pushteti formohet përmes një simbioze politike ndërmjet partive më të suksesshme nga blloku maqedonas dhe ai shqiptar. Përbërja multietnike e shtetit shton kompleksitet në peizazhin shoqëroro-politik, çka reflektohet edhe në sferën mediatike. Sipas regjistrimit⁶ të popullsisë dhe amvisërive të vitit 2021, vendi ka 1.836.713 banorë. Harta etnike tregon se 58,44% janë maqedonas, 24,30% shqiptarë, 3,86% turq, 2,53% romë, 0,47% vllahë, 1,30% serbë, 0,87% boshnjakë, ndërsa pjesa tjetër i përket komuniteteve më të vogla. Larmia fetare reflektohet në faktin se 46,14% janë ortodoksë, 32,17% myslimanë, 0,37% katolikë, ndërsa një përqindje e vogël është deklaruar si agnostikë ose pjesëtarë të grupeve dhe komuniteteve të tjera fetare.

Konteksti politik: Vendi vazhdon të ecë nëpër labirinte të ndërlikuara të zhvillimit demokratik dhe integriteteve euroatlantike. Viti 2024 ishte plot sfida për partitë politike në Maqedoninë e Veriut. Zgjedhjet parlamentare vetë përbënin një tronditje të fortë të jashtme që çoi në ristrukturime të brendshme të partive politike. Pushtetin në vend e mori opozita VMRO-DPMNE në koalicion me koalicionin politik shqiptar VLEN. Skena politike ishte e paqëndrueshme për shkak të ndarjes së thelluar midis pushtetit dhe opozitës, ndërsa çështje të rëndësishme si integrimi evropian dhe marrëdhëniet me fqinjët e përforcuan këtë paqëndrueshmëri. Këto tensione lanë gjurmë edhe në peizazhin mediatik, ku u shtuan akuzat për presione politike mbi politikat redaktuese dhe raportim selektiv. Si vend kandidat për anëtarësim në Bashkimin Evropian, Maqedonia e Veriut mbetet nën vëzhgim të vazhdueshëm për sundimin e ligjit, lirinë e mediave dhe respektimin e të drejtave të njeriut.

6 Enti Shtetëror i Statistikës i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Regjistrimi i popullsisë në vitin 2021, <https://popis2021.stat.gov.mk/#>

Gjendja ekonomike: Pamja ekonomike gjatë vitit 2024 ishte e ndërlidhur me sfidat globale dhe turbulencat ekonomike vendore. Inflacioni dhe kriza energjetike tronditën ndjeshëm stabilitetin ekonomik të përgjithshëm, dhe pasojat u ndjenë edhe në sektorin e mediave. Shumë media u përballën me sfida financiare, duke rezultuar në përkeqësim të statusit socio-ekonomik të gazetarëve dhe shkurtim të buxheteve për gazetari hulumtuese dhe raportim cilësor. Tregu i reklamave mbetet i ngushtë, ndërsa një pjesë e konsiderueshme e mjeteve reklamuese u zhvendosën drejt platformave digjitale, duke ulur më tej të ardhurat e mediave tradicionale. Kjo paqëndrueshmëri ekonomike krijoi hapësirë për varësi të shtuar të mediave nga interesat politike dhe korporative, duke vënë në provë pavarësinë redaktuese të tyre.

Mjedisi rregullator: Gjatë vitit 2024, sektori i mediave në Maqedoninë e Veriut mbeti nën presion të fortë ekonomik dhe institucional, me varësi të mundshme të shtuar nga subvencionet politike, gjë që vazhdon ta rrezikojë pavarësinë redaktuese. Korniza rregullatore, e udhëhequr nga ASHMAAV, vazhdoi të vuajë nga mungesa e pavarësisë funksionale, ndërsa servisi publik RTM, njësoj si ASHMAAV, mbeti me të njëjtën përbërje udhëheqëse edhe pse mandatet e anëtarëve të organeve drejtuese të këtyre dy institucioneve kanë skaduar prej vitesh. Megjithatë u bënë disa ndërhyrje ligjore, siç ishte heqja e moratoriumit për reklamimin shtetëror për të rikthyer fushatat publike në mediat private, si dhe përditësimi teknik i Ligjit për Media në pjesën e gjobave, reformat thelbësore në ligjet për media munguan. Komisioni Evropian në raportin e tij⁷ përsëri paralajmëroi për progresin e ngadalshëm në pluralizmin mediatik, duke theksuar nevojën për reforma urgjente për të siguruar një skenë mediatike të lirë dhe të pavarur.

7 Raporti për Sundimin e Ligjit i Komisionit Evropian për vitin 2024, Kapitulli për Maqedoninë e Veriut: <https://www.rcmediafreedom.eu/Resources/Reports-and-papers/2024-Rule-of-Law-Report-Country-Chapter-North-Macedonia>

Liria e mediave dhe siguria e gazetarëve në Maqedoninë e Veriut – Treguesit

GARANCITË LIGJORE DHE ZBATIMI I TYRE

— A.1 GARANCITË THEMELORE PËR LIRINË E MEDIAVE DHE GAZETARËVE DHE ZBATIMI I TYRE NË PRAKTIKË

Garancitë themelore për lirinë e shprehjes dhe pavarësinë e mediave, përveç në Kushtetutën e Maqedonisë së Veriut, janë të inkuorporuara në ligjet për mediat dhe në disa ligje të tjera⁸, të gjitha këto ligje përfshijnë edhe të drejtën për qasje në internet, pra nuk ekziston një rregullore e veçantë që rregullon vetëm internetin.

E drejta për lirinë e shprehjes, duke përfshirë edhe hapësirën në internet, përdoret lirshëm nga qytetarët, gazetarët, organizatat mediatike dhe të tjera. Në vitin 2024 nuk u regjistrua asnjë rast i dokumentuar ku qeveria ose ndonjë organ shtetëror të përpiquej të bllokonte ose filtronte përmbajtjen në internet. Dëshmi për këto vlerësime është edhe fakti që në vitin 2024, vendi shënoi rritje në shkallën e Indeksit të Reporterëve pa Kufij,⁹ nga gjithsej 180 vende, u rendit në vendin e 36-të, që është 21 vende më lart se në vitin 2022. Në raport thuhet se mjedisi i përgjithshëm është i favorshëm për lirinë e mediave dhe lejon raportim kritik, edhe pse transparenca e institucioneve është relativisht e dobët. Megjithatë, vazhdon tendenca që funksionarët qeveritarë të shprehin qëndrime negative dhe fyese ndaj gazetarëve.

Reformat në sektorin mediatik, edhe pse janë njohur prej kohësh si nevojë, filluan në vitin 2023. Projekti *“Harmonizimi i legjislacionit kombëtar mediatik me të drejtën e BE-së dhe standardet mediatike”*, i mbështetur nga BE-ja, në fazën e parë u përqendrua në harmonizimin me Direktiven për Shërbimet Audiovizive të vitit 2018, ndërsa në fazën

8 Këto garanci janë të inkuorporuara në Ligjin për Media, Ligjin për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale, Ligjin për Qasje të Lirë në Informacionet me Karakter Publik, Ligjin për Përgjegjësi Civile për Fyerje dhe Shpifje, si dhe në ligje të tjera.

9 [Indeksi Vjetor i Reporterëve Pa Kufij – Republika e Maqedonisë së Veriut 2024.](#)

e dytë në një reformë gjithëpërfshirëse të ligjeve mediatike. U përgatitën disa analiza dhe propozime, por procesi u ndërpre për shkak të zgjedhjeve të ardhshme, si dhe për shkak të vendimit të qeverisë për të dhënë prioritet një zgjidhjeje të pjesshme që lidhej me rikthimin e mundësisë për reklamim “shtetëror” (ose qeveritar) në mediat radiodifuzive. Ministria e re për Transformim Dixhital (MTD), e formuar pas zgjedhjeve të majit 2024 si institucioni përgjegjës për hartimin e ligjeve mediatike, pritej të vazhdonte procesin e nisur të reformave gjithëpërfshirëse, por në gjysmën e dytë të vitit nisi ndryshime të pjesshme vetëm në Ligjin për mediat, me qëllim përfshirjen e portaleve online në ligj. Deri në fund të vitit 2024, këto ndryshime nuk u paraqitën për miratim në Kuvend dhe kjo iniciativë ligjore u shty për vitin tjetër.

Për themelimin e një mediaje të shtypur ose online në vend nuk ekzistojnë licenca ose kërkesa të rrepta të tjera. Mediat e shtypura janë subjekt i një rregullimi minimal sipas Ligjit për media, lidhur me detyrimet bazë për transparencë në punë, mbrojtjen e burimeve të informacionit, mbrojtjen e të miturve, ndalimin e gjuhës së urrejtjes dhe thirrjes për dhunë, si dhe disa detyrime të tjera për organizimin e brendshëm dhe aktet e nevojshme. Mediat online, të cilat i nënshtrohen ligjeve të përgjithshme si Kodi Penal, LPCFSH dhe të tjera, nuk përfshihen fare në legjislacionin mediatik, domethënë përmbajtjet e tyre janë subjekt i vetërregullimit.

— A.2 PAVARËSIA DHE EFIKASITETI I ORGANIT RREGULLATOR

Mandati i anëtarëve aktualë të Agjencisë për Shërbimet Audio dhe Audiovizuale (ASHMAAV) ka skaduar prej kohësh, që nga viti 2018, dhe atëherë ishte parashikuar një mandat prej shtatë vjetësh. Pas dy konkurseve të pasuksesshme në vitet e kaluara për zgjedhjen e anëtarëve të rinj, në vitin 2024 u shpall konkurs i tretë publik për përzgjedhjen e anëtarëve të Këshillit të ASHMAAV-së. Debati publik në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut u zhvillua në një atmosferë të kufizuar transparence, pasi përfaqësuesit e sektorit civil nuk patën mundësi tu parashitë pyetje kandidatëve për anëtarë të Këshillit të ASHMAAV-së, as të marrin pjesë në procesin e vlerësimit dhe propozimit të tyre. Komisioni për zgjedhje dhe emërimet propozoi një listë kandidatësh — disa prej të cilëve janë të lidhur me partitë në pushtet¹⁰ — pa paraqitur kritere të qarta dhe objektive për përzgjedhje. Votimi për anëtarët e rinj të Këshillit të ASHMAAV, deri në fund të vitit 2024, ende nuk ishte vendosur në rend dite në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut për shkak të mungesës së konsensusit politik mes partive në pushtet. Kjo tregon për përpjekje të vazhdueshme për ndikim politik mbi punën e rregullatorit.

Gjatë vitit të kaluar, nuk është vërejtur që ASHMAAV të ketë marrë vendime politikisht të njëanshme apo të ketë vepruar në mënyrë të padrejtë dhe diskriminuese ndaj mediave që i mbikëqyr. Sipas informacioneve të publikuara në faqen zyrtare

10 [Lojë e bashkërenduar për përbërjen e re të Agjencisë së Mediave](#), PRIZMA, 30.01.2025.

të ASHMAAV, gjatë vitit 2024, mbi bazën e monitorimeve të kryera, institucioni ka dhënë disa paralajmërime publike për radiodifuzerë dhe botues të mediave të shtypura për shkelje të ndryshme të detyrimeve ligjore. Në procesin e dhënies së licencave dhe zbatimit të dispozitave nënligjore për sektorin audiovizual, rregullatori ka vepruar në mënyrë të drejtë dhe neutrale. Megjithatë, me ndryshimet në nenin 79 të Ligjit për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale, të miratuara në shkurt të vitit 2024,¹¹ cenohet pavarësia e organit rregullator, pasi i merret kompetenca për të vendosur lidhur me rinovimin e licencave në bazë të kontributit të radiodifuzerit ndaj larmisë së programacionit dhe pluralizmit medial në përgjithësi¹². ASHMAAV vazhdoi t'i përmbushë detyrat e veta rregullatore, por me sfida të caktuara që lidhen me ndikimin politik dhe ndryshimet ligjore.

— A.3 PAVARËSIA DHE AUTONOMIA E SERVISIT PUBLIK MEDIATIK

Autonomia dhe pavarësia e servisit publik mediatik, Radio-Televizioni i Maqedonisë (RTM), janë pjesërisht të garantuara me Ligjin për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (LSHMAAV). Ligji përmban një dispozitë të përgjithshme që garanton pavarësinë e RTM-së nga shteti dhe nga personat juridikë dhe organet e tjera, por kjo garanci është e pamjaftueshme. Nuk ka një dispozitë eksplicite që të garantojë se redaksitë informative të RTM-së janë të pavarura dhe autonome në krijimin e programit, edhe pse neni 61 garanton të drejtën e redaktorëve dhe gazetarëve për pavarësi. Sipas nenit 104, gazetarët, redaktorët dhe punonjësit e tjerë të përfshirë në prodhimin programor nuk konsiderohen funksionarë publikë, që do të thotë se punësimi, puna dhe avancimi i tyre nuk i nënshtrohen dispozitave të Ligjit për Punonjësit në Sektorin Publik. Megjithatë, në të kaluarën, RTM kërkonte miratim nga tri ministri, duke përfshirë Ministrinë për Shoqëri Informatike dhe Administratë, Ministrinë për Punë dhe Politikë Sociale dhe Ministrinë e Financave, për këto çështje, gjë që krijonte presion mbi punën e gazetarëve dhe redaktorëve dhe vë në dyshim pavarësinë e tyre editoriale. Për të arritur autonomi institucionale të plotë të RTM-së, janë të nevojshme ndryshime të mëtejshme edhe në ligje të tjera¹³.

Çelësi për autonominë e servisit publik është financimi i tij i qëndrueshëm dhe i pavarur. Me ndryshimet në nenin 105 të Ligjit për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale (LSHMAAV), të miratuara në korrik të vitit 2023, mjetet për funksionimin dhe zhvillimin e RTM-së sigurohen nga Buxheti, në masën prej 1% të të ardhurave tatimore të realizuara, të

11 [Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për shërbimet mediatike audio dhe audiovizuale](#), (Gazeta Zyrtare e RMV-së nr. 55/2024).

12 Jo vetëm që është fshirë ky kriter nga neni 79, por është futur edhe një dispozitë absurde, me të cilën nënkuptohet se radiodifuzerët lejohen të transmetojnë gjuhë të urrejtjes, të nxisin përmbysjen e rendit kushtetues, të rrezikojnë sigurinë kombëtare, të transmetojnë përmbajtje të dëmshme për zhvillimin e të miturve dhe përmbajtje të tjera të dëmshme. Konkretisht, sipas nenit të ri 79, rregullatori nuk mund të refuzojë vazhdimin e lejes, përveç nëse radiodifuzeri ka kryer shkelje të tilla serioze, dhe atë të paktën tri herë gjatë kohëzgjatjes së lejes.

13 Të gjitha këto çështje janë trajtuar në detaje në analizën me titull "Përmbledhje e kuadrit ligjor të servisit publik të radiodifuzionit RTM në lidhje me rolin, kompetencat, pavarësinë dhe financimin, nga aspekti i së drejtës së BE-së dhe standardeve dhe praktikave evropiane mediatike". Kjo analizë u dorëzua në Ministrinë kompetente për Shoqëri Informatike dhe Administratë në fund të vitit 2023, nga ekipi i ekspertëve i angazhuar në projekt. [BE për lirinë e shprehjes: harmonizimi i legjislacionit kombëtar për media me të drejtën e BE-së dhe standardet evropiane të medias](#).

përcaktuara në llogarinë përfundimtare të fundit të Buxhetit¹⁴. Ky 1% nuk është vetëm i dedikuar për RTM-në; një pjesë e këtyre mjeteve shkon edhe për Radio Difuzionin Maqedonas dhe për ASHMAAV. Megjithëse këto ndryshime ligjore garantojnë një financim më të qëndrueshëm, ekzistojnë mangësi të mundshme. RTM nuk ka një projektim financiar shumëvjeçar në planin e vet strategjik¹⁵, kjo do të thotë se investimet kapitale nuk planifikohen për më shumë se një vit. Fondet shtesë për zhvillimin teknologjik mund të, por nuk është e detyrueshme të ndahen nga buxheti, gjë që lë hapësirë për ndikim arbitrar nga ana e Qeverisë. Ekziston rreziku që kuadri i ri të mos zbatohet, siç ndodhi në vitin 2023, kur Qeveria nuk zbatoi formulën e re të miratuar. Në vitin 2023, në vend të 18.5 milionë eurove të parashikuara me ligj, u transferuan vetëm 10.9 milionë euro, duke rezultuar në një borxh mbi 2 milionë euro për RTM-në. Në vitin 2024, të ardhurat totale tatimore arritën në nivelin prej 177.9 miliardë denarë, që është 99.2% e planifikuar dhe 12.8% më shumë krahasuar me vitin 2023. Sipas formulës ligjore, RTM duhej të merrte rreth 1.78 miliardë denarë (rreth 28.9 milionë euro).¹⁶ Nevojiten informacione shtesë nga institucionet kompetente për të përcaktuar nëse financimi i RTM-së në vitin 2024 ishte në përputhje me dispozitat ligjore.

Emërimi i anëtarëve të rinj të Këshillit Programor të RTM-së nga Parlamenti nuk u bë as në vitin 2024, për shkak të mungesës së konsensusit politik midis partive kryesore politike. Ligji përcakton që këto emëime kërkojnë një shumicë prej dy të tretash, por në kontekstin aktual politik nuk ishte e mundur të mblidhej një shumicë e tillë dhe zgjedhja e këtij organi kyç të RTM-së është bllokuar.

— A.4 MBËSHTETJE FINANCIARE PËR GAZETARI CILËSORE DHE PËRMBAJTJE MEDIATIKE ME INTERES PUBLIK

Në vitin 2024, Qeveria shpalli përsëri një thirrje publike¹⁷ për të mbështetur shtypjen dhe shpërndarjen e mediave të shkruara të përgjithshme dhe informative. Fondet për këtë mbështetje arritën në 10 milionë denarë, që është afërsisht e njëjtë me shumat e viteve të kaluara. Komisioni për shpërndarjen e fondeve përbëhej nga përfaqësues të institucioneve përkatëse, si dhe nga një përfaqësues nga Shoqata për Mbrojtjen e Mediave të Shkruara Kombëtare dhe Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM). Nga shuma totale, 2 milionë denarë u ndanë për mediat e shkruara në nivel lokal, ndërsa 8 milionë denarë u ndanë për mediat e shkruara kombëtare. SHGM vlerësoi se procesi i shpërndarjes së fondeve ishte i drejtë, transparent dhe jodiskriminues.

Ende nuk ka Fond Pluralizmi në vend për të mbështetur prodhimin e përmbajtjes mediatike me interes publik, megjithëse ka iniciativa për ta krijuar atë. Si pjesë e projektit të reformës

14 Mjetet shpërndahen në këtë mënyrë: 80 përqind për MRT për mbulimin e kostove të krijimit dhe transmetimit të programeve dhe për zhvillimin teknik-teknologjik, 15 përqind për NP "Radiodifuzioni Maqedonas" për mirëmbajtjen, përdorimin dhe zhvillimin e rrjetit publik radiodifuziv, dhe 5 përqind për Agjencinë për shërbime audio dhe audiovizive.

15 Radio-televizioni i Maqedonisë, [Strategjia pesëvjeçare për zhvillimin e RTVM-së](#), Shkup, 2021.

16 [Njoftim i Qeverisë](#) së Republikës së Maqedonisë së Veriut nga data 13.01.2025.

17 [Thirrje publike](#) për mbështetje për shtypjen dhe shpërndarjen e mediave të shtypura për vitin 2024,

së medias, të mbështetur nga Bashkimi Evropian në vitin 2023, u përgatit një draft i një Ligji të ri për Median, i cili përfshin dispozita për krijimin e një fondi të tillë. Përveç këtij drafti ligji, SHGM publikoi një raport¹⁸ me një fokus të veçantë në fondin për pluralizmin e përmbajtjes mediatike. Përveç kësaj, në Raport¹⁹ Misioni i Vlerësimit të Lirisë së Medias ofron zgjidhje konkrete të zbatueshme në kontekstin kombëtar.

Përveç programeve radiotelevizive në gjuhët e komuniteteve etnike brenda kornizës së servisit publik të transmetimit, nuk ka mekanizma të tjerë për financimin e mediave në gjuhët e komuniteteve të ndryshme etnike. Këto media nuk janë tërheqëse për reklamuesit dhe janë përballur me vështirësi financiare për vite me radhë. Mungesa e një politike të përshtatshme mediatike për të adresuar këtë problem reflektohet në pamjen e përgjithshme pluraliste të sektorit mediatik në Maqedoninë e Veriut.

— A.5 REKLAMIMI SHETETËROR NË SEKTORIN PRIVAT TË MEDIAS

Në shkurt të vitit 2024, Parlamenti i RMV-së votoi për ndryshimet në Ligjin për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale, të cilat hoqën ndalimin e reklamave shtetërore në stacionet televizive dhe radio private²⁰. Shuma që shteti mund të ndajë për këtë qëllim përcaktohet gjithashtu: "0.1 përqind e buxhetit të shtetit nga të ardhurat tatimore të përcaktuara në llogarinë përfundimtare të miratuar të Buxhetit". Përveç kësaj, bashkitë janë të detyruara të zhvillojnë deri në katër fushata mediatike në vit, të financuara me 0.5% të të ardhurave të tyre vjetore tatimore. Nga fondet e parashikuara, 40 përqind do të përdoren nga televizionet kombëtare, 40 përqind nga televizionet kablllore dhe satelitore, 15 përqind nga televizionet rajonale dhe lokale dhe 5 përqind nga radiot. Si shteti ashtu edhe bashkitë do të kenë detyrimin të transmetojnë fushata. Zgjidhja e re ligjore që rikthen praktikën e reklamave shtetërore në mediat private audiovizuale, që nga publikimi i këtij raporti, ende nuk është zbatuar në praktikë dhe kjo do të jetë ende objekt vëzhgimi. Shoqatat e gazetarëve dhe disa ekspertë në fushën e politikave mediatike ishin plotësisht kundër heqjes së ndalimit të reklamave shtetërore sepse "krijon një mekanizëm financiar kompleks të rrjedhjes së 'legalizuar' të parave publike në të gjitha mediat private audiovizuale, gjë që në fund të fundit i vendos ato në një pozicion varësie të drejtpërdrejtë nga autoritetet në nivel qendror dhe lokal".²¹ Shoqata e Mediave Private Online reagoi gjithashtu ndaj kësaj zgjidhjeje ligjore sepse ajo përjashton plotësisht mediat online. Dispozita e mëparshme e Nenit 102 të LSHMAAV-së ndalonte planifikimin e financimit të mediave private me fonde shtetërore. Për qëllimet e këtij raporti, SHGM paraqiti një kërkesë me shkrim në Zyrën e Zëvendëskryeministrit për Antikorrupsion dhe Qeverisje të

18 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, [Të drejtat e gazetarëve, liria e shprehjes dhe pavarësia e medias në Maqedoninë e Veriut – Raporti i meta të dhënave për vitin 2023](#), Shkup, 2024.

19 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, [Liria e medias në Maqedoninë e Veriut: Progres në këmbë prej qelqi](#), Raport nga Misioni i Vlerësimit të Lirisë së Medias, Shkup 2024.

20 Magleshov, Vasko, [Kuvendi e riktheu reklamimin shtetëror në mediat private](#), Prizma, 29 shkurt 2024.

21 Mendimi i ekspertëve të angazhuar në projektin "BE për lirinë e shprehjes: harmonizimi i legjislacionit kombëtar për mediat me të drejtën e BE-së dhe standardet evropiane të mediave", lidhur me ndryshimet shtesë të Ligjit për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale të dorëzuara më 2 nëntor 2023, është dorëzuar në Ministrinë për Shoqëri Informatike dhe Administratë Publike më 6 nëntor 2023.

Mirë, duke kërkuar informacion nëse institucionet shtetërore publikojnë rregullisht të dhëna mbi shumat e alokuara për media të ndryshme në vend për vitin 2024, por deri në kohën e publikimit të këtij raporti nuk është paraqitur asnjë përgjigje.

— A.6 DISPOZITAT LIGJORE QË LIDHEN ME SHPIFJEN DHE ZBATIMI I TYRE NUK KRIJOJNË NJË EFEKT FRIKËSUES PËR GAZETARËT DHE MEDIAN

Në vitin 2024, efektet e ndryshimeve në Ligjin për Përgjegjësi Civile për Fyerje dhe Shpifje, të miratuara në nëntor të vitit 2022, u bënë më të dukshme. Qëllimi i këtyre ndryshimeve – të ulen shumat e parashikuara për dëmshpërblim jomaterial që gjykata mund të shqiptojë, në mënyrë që të mos ndikojnë negativisht ndaj gazetarisë së lirë dhe kritike – rezultoi i justifikuar. Ligji garanton lirinë e shprehjes, ndërsa kufizimet janë në përputhje me nenin 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore dhe praktikën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Sipas të dhënave të Gjykatës Themelore Civile Shkup, në vitin 2024 numri i padive për shpifje dhe fyerje ndaj gazetarëve dhe/ose mediave u zvogëlua në 15. Kjo paraqet përmirësim të ndjeshëm krahasuar me vitet e kaluara dhe tregon për një trend pozitiv në mbrojtjen e lirisë së gazetarisë.

Në shtator të vitit 2024, Gjykata Themelore Civile – Shkup shpalli vendim në favor të gazetares Dushica Mërgja, e cila ishte sulmuar gjatë kryerjes së detyrave të saj më 27 prill 2017 në Kuvendin e RMV-së. Me këtë, rasti i Dushica Mërgja-s mori një zgjidhje përfundimtare, gjë që ka efekt pozitiv mbi tërë kontekstin në të cilin punojnë gazetarët në vend. Në vendimin e gjykatës thuhet se shteti obligohet të dëmshpërblejë gazetaren për dëm jomaterial për shkak të frikës së përjetuar dhe shkeljes së të drejtës së saj për liri të shprehjes.

Edhe pse vendi në vitin 2024 u rendit shumë lart për lirinë e mediave – në vendin e 36 nga 180 shtete – dënimet për shpifje dhe fyerje u zvogëluar ndjeshëm dhe u emërua një prokuror special për të drejtat e gazetarëve, sërish gazetarët dhe punonjësit mediatikë dyshojnë se ky trend pozitiv do të vazhdojë. Shkaku i këtyre dyshimeve është ende vendimi për shpifje i vitit 2023 kundër redaksisë së IRL në kontestin me biznesmenin Koço Angjushev, në të cilin redaksisë së IRL-së i mohohet statusi i mediumit, dhe thuhet se gazetarët e IRL janë "të ashtuquajtur gazetarë", se puna e tyre nuk mund të jetë publike dhe se institucionet shtetërore duhet ta rishqyrtojnë aktivitetin e tyre²².

Por është e rëndësishme të shtohet edhe se, pas paraqitjes së ankesës nga SHGM (Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë),²³ në tetor të vitit 2024, gjyqtarës që kishte marrë këtë vendim iu shqiptua një vërejtje publike nga Këshilli Gjyqësor i RMV-së²⁴.

22 Jovanovska, Slobodanka, [Vërteta apo interesat e biznesit: Kush dëshiron t'i heshtë gazetarët me paditë SLAPP?](#), SHGM, 27.12.2024.
23 SHGM, [Ankesë dërguar Këshillit Gjyqësor për gjyqtaren Spirovska Paneva për përjashtim të padrejtë të publikut nga seanca gjyqësore](#), 19.10.2023.
24 [Këshilli Gjyqësor vendosi lidhur me ankesën e SHGM-së: vërejtje publike për gjyqtaren Spirovska Paneva](#), 22.10.2024.

Për shkak të këtij rasti, mes gazetarëve kritikë mbizotëron mendimi se gjatë viteve të fundit presionet kanë ardhur më shumë nga elita e biznesit sesa nga fuqitë politike.

— A.7 LIGJET E TJERA ZBATOHEN NË MËNYRË OBJEKTIVE DHE U MUNDËSOJNË GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË TË PUNOJNË LIRSHËM DHE NË MËNYRË TË SIGURT

Në vend nuk ekziston mbrojtje efektive ligjore nga të ashtuquajturat padi strategjike kundër pjesëmarrjes publike (SLAPP), të cilat synojnë të ushtrojnë presion mbi mediat apo gazetarët kritikë përmes rraskapitjes së tyre financiare. Megjithatë, kjo nuk do të thotë se të paditurit në këto procese janë lënë pa mbrojtje – ata i realizojnë të drejtat e tyre, përkatësisht mbrojtjen, brenda kuadrit të të drejtës pozitive ekzistuese. Këto çështje, pavarësisht natyrës së tyre, gravitojnë rreth disa ligjeve procesale dhe materiale, si për shembull Ligji për Procedurë Civile (LPC), Ligji për marrëdhënie detyrimore (LMD) dhe Ligji për Përgjegjësi Civile për Fyerje dhe Shpifje (LPCFSH)²⁵. Nga aspekti i mekanizmave të veçantë mbrojtës me karakter procedural, në LPFSH (Ligji për përgjegjësi civile për fyerje dhe shpifje) nuk ka dispozita të veçanta, përveç atyre të përgjithshme që lidhen me nisjen e procedurës.

Në vitin 2024 u vërejt një rritje e presionit ndaj disa gazetarëve hulumtues nga ana e elitës së biznesit, që u manifestua përmes shtimit të numrit të padive strategjike kundër pjesëmarrjes publike (SLAPP). Sipas statistikave të SHGM për katër vitet e fundit, ekziston një trend i qartë i rritjes së përdorimit të padive SLAPP si mjet për frikësim dhe presion ndaj gazetarisë hulumtuese: Në vitin 2021 u regjistruan 4 raste të padive SLAPP të drejtuara ndaj gazetarëve nga media të ndryshme, të paraqitura nga ish-funksionarë dhe përfaqësues të partive politike; Në vitin 2022 u regjistruan 5 padi, të gjitha ndaj një mediaje që publikoi seri storjesh hulumtuese lidhur me temat e shëndetësisë dhe biznesit. Paditës ishin përfaqësues të kompanive të huaja dhe vendore, si dhe një institucion privat shëndetësor; Në vitin 2023 vazhduan procedurat gjyqësore për paditë e parashtruara më parë, ndërsa disa prej tyre u ndoqën edhe me veprime të prokurorisë dhe seanca gjyqësore; Në vitin 2024 u regjistruan 8 padi/denoncime të reja SLAPP, të parashtruara nga institucione, subjekte biznesi, bashkësi fetare dhe përfaqësues të partive politike ndaj gazetarëve, mediave dhe redaktorëve për përmbajtje të publikuara me interes publik; Në vitin 2024 nuk u vunë re raste të aplikimit arbitrar apo diskriminues të ligjeve të tjera me qëllim të kufizimit të punës gazetareske apo ngarkimit të mediave me shpenzime të panevojshme për përfaqësim ligjor.

25 Zharko Aleksov dhe Zharko Haxhi-Zafirov, [ANALIZË – Si të arrihet një mbrojtje më efektive nga padi strategjike ndaj pjesëmarrjes publike \(SLAPP\)?](#), Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, Shkup 2024.

— A.8 KONFIDENCIALITETI I BURIMEVE TË GAZETARËVE ËSHTË I GARANTUAR NË LEGJISLACION DHE RESPEKTOHET NGA AUTORITETET

Mbrojtja e burimit gazetaresk është e garantuar dhe e rregulluar në detaje në Kushtetutën e RMV-së dhe në disa ligje: Ligjin për Mediat, Ligjin për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuele, Ligjin për Përgjegjësi Civile për Fyerje dhe Shpifje, Kodin Penal dhe Ligjin për mbrojtjen e Informatorëve. Gjatë vitit 2024, dispozitat e këtyre ligjeve u respektuan. SHGM nuk ka regjistruar raste ku të drejtat e gazetarëve për mbrojtjen e burimeve janë kufizuar.

Gjatë vitit 2024, SHGM nuk ka regjistruar as denoncime për presione ndaj gazetarëve që t'i zbulojnë burimet e tyre konfidenciale, dhe gazetarët që punojnë në tekste hulumtuese ndiheshin të lirë në kontaktimin e burimeve. Megjithatë, numri i individëve që raportojnë raste korrupsioni te autoritetet kompetente dhe te gazetarët mbetet i vogël, edhe pse Ligji për Mbrojtjen e Informatorëve garanton të drejtat e tyre dhe rregullon raportimin e mbrojtur. Në këtë kuptim, burimet gazetareske janë inkurajuar dhe institucionalisht më mirë të mbrojtura, por për shkak të presioneve dhe frikës për vendin e punës, njerëzit rrallë guxojnë ta përdorin këtë mekanizëm.

— A.9 GAZETARËT JANË TË LIRË TË USHTROJNË PROFESIONIN E TYRE, TË THEMELUJNË, TË BASHKOHEN DHE TË MARRIN PJESË NË SHOQATAT E TYRE

Profesioni i gazetarit nuk i nënshtrohet licencimit dhe nuk ka pasur përpjekje nga shteti për të vendosur kushte të caktuara për të ushtruar profesionin e gazetarit. Dispozitat e Ligjit për Mediat janë tashmë të vjetruara, veçanërisht për sa i përket përkufizimit kufizues të nocionit "gazetar"²⁶. Gazetarët janë të lirë të organizohen në shoqatat e tyre. Gjatë vitit 2024 nuk pati asnjë pengesë apo presion të dukshëm politik ndaj shoqatave të gazetarëve. SHGM është shoqata kryesore e gazetarëve, që funksionon që nga viti 1946 dhe është anëtare e Federatës Ndërkombëtare të Gazetarëve dhe Federatës Evropiane të Gazetarëve. SHGM është organizatë anëtare. Në fund të vitit 2024, Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) kishte të regjistruar 433 anëtarë aktivë. Anëtarësia paguhet mbi bazë dyvjeçare. Gjithashtu janë aktive edhe dy organizata të tjera anëtare: Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punëtorëve Mediatik (SPGPM) dhe Këshilli për Etikë në Mediat (KEMM).

— A.10 E DREJTA E QASJES NË DOKUMENTE DHE INFORMACIONE ZYRTARE

Deri në dhjetor të vitit 2024, në Agjencinë për Mbrojtjen e Qasjes së Lirë në Informacione me Karakter Publik janë paraqitur gjithsej 354 ankesa nga kërkuesit e informacionit, prej

26 Ligji për mediat (neni 2), në nenin 2 të "Ligjit për mediat", përkufizimi i gazetarit është: "person që mbledh, analizon, përpunon ose klasifikon informacione të publikuara në media dhe është i punësuar në media ose ka kontratë pune me to, ose person që ushtron aktivitet gazetaresk si profesion i pavarur (gazetar i lirë)".

të cilave 36 kanë qenë nga gazetarë. Ky të dhënë konfirmon se dispozitat e këtij Ligji janë shfrytëzuar më pak nga gazetarët dhe punëtorët mediatikë në krahasim me vitin e kaluar, kur nga 454 ankesa, 37 kanë qenë nga gazetarë. Megjithatë, gazetarët që merren me gazetari hulumtuese theksojnë se, ndryshe nga më parë, zyrtarët e Agjencisë tregojnë shumë më tepër mirëkuptim dhe u ofrojnë ndihmë gazetarëve në përdorimin e Ligjit. Me ndryshimet e Ligjit të miratuara në maj të vitit 2019, janë shkurtuar afatet për përgjigje të institucioneve ndaj kërkesave për qasje në informacione, gjë që ishte veçanërisht e rëndësishme për gazetarët. Dispozitat e këtij Ligji më së shumti i shfrytëzojnë gazetarët që punojnë në fushën e gazetarisë hulumtuese, por edhe ata ankohen se institucionet shpesh nuk i respektojnë afatet ligjore. Në gjysmën e dytë të vitit 2024, me kërkesë të Ministrisë së Drejtësisë, u formua një grup pune për ndryshimin dhe plotësimin e këtij ligji, në të cilin anëtarë aktivë janë edhe përfaqësues të SHGM-së. Pritet që në gjysmën e parë të vitit 2025, propozimi i ri të dorëzohet për shqyrtim në Kuvend.

Sipas analizave të mëparshme të SHGM-së²⁷, gazetarët vlerësojnë se gjyqësori është më i hapur dhe më transparent sesa në të kaluarën. Megjithatë, këto përparime pozitive nuk i atribuohen ndonjë përmirësimi sistemor, strategjie të miratuar apo reforme të zbatuar në drejtim të rritjes së transparencës dhe hapjes së gjyqësorit, por më shumë vendimeve personale të individëve për të rritur shkallën e transparencës në punën e institucioneve që i përfaqësojnë. Edhe pse SHGM gjatë viteve të kaluara ka iniciuar bisedime me një pjesë të autoriteteve gjyqësore për krijimin e një regjistri publik për sulmet ndaj gazetarëve, një praktikë e tillë ende nuk është vendosur²⁸. Në drejtim të përmirësimit të transparencës, SHGM prej vitesh ka theksuar nevojën për krijimin e një regjistri të zëdhënësve të institucioneve të drejtësisë, i cili do të duhej të ishte i disponueshëm publikisht në faqet zyrtare të gjykatave dhe në faqen www.sud.mk.

Gazetarët që raportojnë nga Kuvendi i RMV-së nuk janë plotësisht dhe objektivisht të informuar nga koordinаторët e grupeve parlamentare për realizimin e aktiviteteve të planifikuara, veçanërisht për mosmarrëveshjet midis pushtetit dhe opozitës, ose midis kryetarit të Kuvendit dhe ndonjë grupi parlamentar. Në fillim të vitit 2024, zyrtarisht filloi prodhimi i përmbajtjeve të reja programore për kanalin e Kuvendit, dhe u pajis edhe studioja e Kuvendit ku planifikohet të realizohen debate politike që do të transmetohen në këtë kanal²⁹.

27 Pashovski, Davor, [Qasjet dhe perceptimet e gazetarëve për transparencën e drejtësisë në Maqedoninë e Veriut](#), Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, Shkup, 2021.
28 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, Liria e mediave në Maqedoninë e Veriut: Progres në këmbë të qelqta, Raport i Misionit për Vlerësimin e Gjendjes së Lirisë së Mediave, Shkup, 2024.
29 Shih më shumë në ueb faqen e [Parlamentit](#).

B. POZICIONI I GAZETARËVE NË REDAKSI

— B.1 POZICIONI I PUNËS I GAZETARËVE ËSHTË STABIL DHE I MBROJTUR NË VENDIN E PUNËS

Në lidhje me stabilitetin e statusit të punës, të dhënat hulumtuese tregojnë se rreth 70% e gazetarëve dhe punonjësve të mediave kanë kontrata pune me kohë të pacaktuar dhe me orar të plotë, rreth 17% janë angazhuar me kontrata me kohë të caktuar, ndërsa 7% ose 9% kanë kontrata për punë të veçantë ose kontrata autoriale³⁰. Këto angazhime të përkohshme ose të paqëndrueshme janë më të zakonshme në sektorin online, pastaj në mediat e shkruara dhe në televizionet private.

Ngarkesa në vendin e punës, në kuptimin e respektimit të numrit të përcaktuar ligjërish të orëve të punës, është problem më i madh në mediat private sesa në shërbimin publik³¹. 28% e gazetarëve dhe 14% e punonjësve medialë punojnë mbi kufirin ligjor të orarit të punës. Megjithatë, ngarkesa e punës duket se ndikon më së shumti negativisht në shëndetin mendor të gazetarëve. Mbi gjysma (55%) kanë deklaruar se shumë shpesh ose shpesh kanë ndjerë stres nga detyrat e punës. Tek punonjësit medialë, ky përqindje është më e ulët (31%)³².

Por, në vendin e punës, problemi më i madh është vlerësimi i punës së gazetarëve dhe punonjësve mediatik. Në vitin 2023, rreth 50% e gazetarëve dhe 77% e punonjësve medialë kishin paga nën pagën mesatare mujore në RMV, e cila në atë periudhë (maj-tetor 2023) ishte 37,065 denarë. Është shumë e mundshme që gjatë vitit 2024 gjendja të jetë përkeqësuar, duke pasur parasysh se pak gazetarë konfirmojnë se pagat ndjekin trendin e rritjes së pagës mesatare në vend. Problem tjetër serioz është se në shumë raste mediat nuk paguajnë punonjësit për orët shtesë ose për punën në ditë festash. Për shembull, 46% e të anketuarve në vitin 2023 kurrë ose rrallë kanë marrë pagesë për punë në ditë festash.

Në vend, SPGPM është sindikata e vetme kombëtare që i bashkon gazetarët dhe punonjësit mediatik. SPGPM u themelua në vitin 2010 dhe është anëtar i plotë i Federatës Ndërkombëtare të Gazetarëve (e cila bashkon sindikatat e gazetarëve nga e gjithë bota), si dhe i Federatës Evropiane të Gazetarëve. Në fund të vitit 2024, SPGPM kishte mbi 400 anëtarë aktivë. Vitin e kaluar u regjistruan presione të buta ndaj udhëheqjes dhe anëtarëve të SPGPM-së, lidhur me anëtarësimin e gazetarëve në sindikatë, por edhe lidhur me qëndrimin e SPGPM-së kundër heqjes së ndalimit të reklamimit shtetëror në mediat private audiovizuale.

Nuk ekziston një marrëveshje kolektive e përgjithshme për mbrojtjen e të drejtave të gazetarëve në mediat private. SPGPM

30 Tërpevska, Snezhana, [Kushtet e punës në sektorin mediatik: Statusi profesional dhe të drejtat e punëtorëve të gazetarëve dhe punonjësve mediatikë](#), SPGPM, Instituti RESIS, Shkup, 2024.

31 Ibid, faq.15.

32 Ibid, faq.17.

ka nënshkruar marrëveshje kolektive vetëm me Agjencinë Informative Mediatike (MIA), e cila është në pronësi shtetërore³³.

— B.2 PAVARËSIA REDAKTUESE NË MEDIAT PRIVATE

Nuk ekzistojnë të dhëna të publikuara ose pasqyrë që të përcaktohet se sa media private kanë akte ose rregulla të brendshme organizative sipas të cilave kolegji i redaktues është formalisht ndarë nga menaxhmenti i medias. Në mediat më të mëdha është zakon që redaksitë të jenë të ndara nga strukturat menaxheriale. Kur bëhet fjalë për mediat lokale më të vogla, situata është më e ndërlikuar, që do të thotë se presionet shfaqen në mënyra të ndryshme dhe vijnë si nga pronarët ashtu edhe nga figurat lokale të fuqishme. Nga komunikimi i drejtpërdrejtë me gazetarët gjatë vitit të kaluar mund të përmbledhet se këto akte rrallë ekzistojnë. Nuk ka informacione nëse ndonjë nga mediat private ka miratuar kodekse etike ose rregulla të veçanta. Kodi i vetëm që zbatohet për të gjithë gazetarët profesionistë, në çdo sektor mediatik, është Kodi i Gazetarëve të Maqedonisë³⁴, i miratuar në vitin 2001. Kodi është themeli për veprim edhe i Këshillit të Nderit të ZNM-së dhe i Komisionit për Ankesa pranë Këshillit për Etikë në Mediat (KEM). KEM ka miratuar edhe Udhëzime për raportim etik në mediat online, pra udhëzime për zbatimin e Kodit të Gazetarëve në sferën online³⁵.

Lidhja mes pronarëve të disa mediave dhe qendrave të pushtetit shpeshherë është në dëm të gazetarëve që punojnë në këto media. Në grupin fokal me gazetarë, gazetarë dhe punonjës medialë të organizuar nga SHGM³⁶ për nevojat e këtij raporti, pjesëmarrësit theksuan se nuk raportojnë dhe nuk dinë se ku të raportojnë presionet, kërcënimet dhe komentet që u drejtohen atyre dhe punës së tyre.

“Kur bëhet fjalë për presione, ne si gazetarë, përveç në SHGM dhe SPGPM, nuk kemi ku të raportojmë që jemi në shënjestër të fenomeneve të tilla.”³⁷ Përndryshe, presionet më së shpeshti nuk shprehen si kërcënime të drejtpërdrejta, por përmes një sërë mënyrash të tërthorta të ushtrimit të ndikimit, veçanërisht përmes pasigurisë së statusit të punës së gazetarëve dhe punëtorëve mediatikë.

— B.3 PAVARËSIA REDAKTUESE NË SERVISIN PUBLIK MEDIATIK

Servisi publik (Radio Televizioni i Maqedonisë) në vend, që nga viti 2017 ka miratuar një Kod Etik³⁸, Kodi Etik i servisit publik (MRT), i cili vlen për kuadrot kreativë dhe për të gjithë të punësuarit në MRT, që nga fillimi është përballur me kritika nga komuniteti gazetaresk, si për përmbajtjen e tij, ashtu edhe për mungesën e transparencës gjatë hartimit. Mangësia

33 Intervistë me Darko Duridanski, koordinator projekti në Sindikatën e Pavarur të Gazetarëve dhe Punonjësve të Medias (SSNM), 04 Mars 2025.

34 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, [Kodi i Gazetarëve të Maqedonisë](#).

35 Këshilli për Etikë në Mediat e Maqedonisë, [Udhëzime për raportim etik në mediat online Zbatimi i Kodit të gazetarëve në sferën online](#).

36 Grupe fokusi me gazetarë dhe gazetarë, të realizuara nga Milan Spirovski më 26.12.2024 dhe më 24.01.2025.

37 Deklaratë e një redaktoreje mediatike, pjesëmarrëse në grupin e fokusit të mbajtur më 26.12.2024.

38 Radio Televizioni i Maqedonisë, [Kodi Etik i RTM-së për gazetarët, stafin kreativ dhe për të gjithë të punësuarit në RTM](#), Shkup, 2017.

më e madhe e Kodit është përzierja e etikës gazetareske me disiplinën në punë dhe me të drejtat e obligimet që dalin nga marrëdhëniet e punës për gazetarët. Komisioni Etik pranë MRT-së, i cili është përgjegjës për ndjekjen e respektimit të Kodit, nuk ka pranuar asnjë ankesë gjatë periudhës së kaluar.

SHGM, në vitin 2021, ka bërë apel për ndryshim të Kodit Etik të MRT-së dhe përcaktim të procedurave për paraqitjen e ankesave dhe për mënyrën e punës së Komisionit Etik, të cilat do të duhej të publikohen edhe në ueb-faqen e MRT-së. Gjatë vitit 2024, MRT nuk ndërmori asnjë aktivitet lidhur me këtë çështje.

Servisi publik MRT, në bashkëpunim me organizatat profesionale mediatike dhe opinionin profesional, duhet të nxisë ndryshim dhe plotësim të Kodit Etik për gazetarët, për kuadrot kreativë dhe për të gjithë të punësuarit në MRT, për të precizuar dhe përditësuar përmbajtjen, për t'u përshtatur me mjedisin online dhe për të forcuar sistemin e brendshëm të vetërregullimit³⁹.

Asnjë ndryshim nuk u bë në vitin 2024 në strukturën e brendshme të servisit publik RTM, të cilat duhej të ishin pjesë e procesit të reformave mediatike, kryesisht për shkak se nuk vazhdoi procesi i përgatitjes së ligjeve të reja mediatike. Ekspertët e angazhuar në reformën e rregullativës propozuan një sërë ndryshimesh edhe për forcimin e modelit pjesëmarrës të servisit publik, por edhe në vitin 2024, ministria kompetente nuk nisi procedurën për miratimin e këtyre ndryshimeve. RTM ka miratuar aktet e veta të brendshme organizative, sipas të cilave redaksitë janë formalish të ndarë nga strukturat menaxhuese. Megjithatë, në faqen zyrtare të RTM-së është e vështirë të gjenden informacione për rregullat në organizimin e brendshëm dhe për punën e organeve dhe trupave të saj.

RTM ende nuk është çliruar nga ndikimet sistematike politike⁴⁰, Edhe pse rregullativa ekzistuese është dizajnuar për të siguruar pavarësinë në përzgjedhjen e organeve dhe trupave të RTM-së dhe financimin e saj të qëndrueshëm dhe të pavarur, në vitet e fundit, përfshirë edhe në vitin 2024, nuk janë regjistruar presione të drejtpërdrejta nga pushteti ndaj redaksive ose ndaj gazetarëve individualë, por më tepër bëhet fjalë për forma strukturore të presionit: përmes shtyrjes së zgjedhjes së organeve të reja të RTM-së dhe përmes zvogëlimit të vazhdueshëm të fondeve për financimin e servisit publik gjatë viteve të kaluara.

— B.4 PAVARËSIA REDAKTORIALE NË SEKTORIN MEDIATIK JO-FITIMPRURËS

Mediet jo-fitimprurëse në vend janë të pamjaftueshme të zhvilluara, kryesisht për shkak të mungesës së politikave për mbështetje dhe financim të këtij sektori⁴¹. Megjithëse rregullatori

39 [NEVOJA PËR FORCIM TË MEKANIZMAVE DHE AVANCIMIT TË EFIKASITETIT](#) – Vetë-rregullimi mediatik në RMV, Instituti Maqedonas i Medias, viti 2023.

40 [Liria e mediave në Maqedoninë e Veriut: Përparim mbi këmbë gelqi](#). Raport i Misionit për vlerësimin e situatës me lirinë e mediave, Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, qershor 2023.

41 Micevski, Igor, Tërpevska, Snezhana, [Monitorimi i pluralizmit mediatik në epokën digjitale: Zbatimi i monitorit të pluralizmit mediatik në Bashkimin Evropian, Shqipëri, Maqedoni e Veriut dhe Turqi – Raporti Kombëtar: Republika e Maqedonisë së Veriut](#), Instituti Universitar Evropian, qershor 2023.

i mediave ka miratuar një dokument të veçantë për politikat⁴², për zhvillimin e sektorit të transmetimit jo fitimprurës, deri tani janë themeluar vetëm katër radio jo fitimprurëse – tre janë radio të dedikuara për komunitetet studentore në universitetet shtetërore në Shkup (Radio Student FM), Shtip (UGD FM) dhe Manastir (UKLO FM), dhe një radio është dedikuar për komunitetin fetar në Strumicë (Radio Maria Blagovest).

Ekzistojnë lloje të ndryshme të mediave jo fitimprurëse në sektorin online në vend. Disa redaksi të pavarura gazetareske, të regjistruara si shoqata qytetare (organizatë qytetare), merren me gazetari hulumtuese: Prizma, IRL, 360 stepeni, SKUP Maqedoni⁴³ dhe të tjera. Organizata të tjera joqeveritare, si pjesë e projekteve të tyre programore, kanë themeluar edhe media informative, të destinuara për audienca të ndryshme: Portalb, Radio Mof, Meta.mk, Jasno.mk, Lokal Aktiv⁴⁴ dhe të tjera. Redaksitë e mediave jofitimprurëse zakonisht janë të vogla dhe përfshijnë disa gazetarë, ndërsa financimi i tyre është i paqëndrueshëm dhe i pasigurt.

Nuk ekziston një kod i veçantë i sjelljes për gazetarët në sektorin jofitimprurës, por në dhjetor të vitit 2020, KEMM (Këshilli për Etikë në Mediat e Maqedonisë) miratoi Udhëzime për raportim etik në mediat online, të cilat në fakt e sqarojnë më hollësisht zbatimin e parimeve themelore etike të Kodit të Gazetarëve në fushën online. Përveç kësaj, KEMM dhe SHGM (Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë) themeluan Regjistrin e mediave profesionale online⁴⁵ Promedia, në të cilin janë anëtarë rreth 116 media informative online, duke përfshirë edhe disa nga mediat jofitimprurëse. Shumica e këtyre mediave kanë pranuar Kodin Etik dhe Udhëzimet për raportim etik në mediat online, për zbatimin e të cilave kujdeset KEMM⁴⁶. Edhe pse presioni ndaj mediave jofitimprurëse, veçanërisht atyre që merren me gazetari hetimore, është ulur krahasuar me periudhën e para 10 viteve, kur gazetarët dhe redaktorët e këtyre mediave shpesh ishin diskredituar dhe sulmuar ashpër në publik për shkak të artikujve kritikë ndaj pushtetit dhe figurave të fuqishme të asaj kohe, perceptimi është se në tre vitet e fundit ka një rritje të presioneve, sidomos e dukshme përmes padive për shpifje dhe fyerje.

— B.5 LIRIA E GAZETARËVE NË PROCESIN E PRODHIMIT TË LAJMEVE

Së fundmi, si problem që gazetarët shpesh e theksojnë është ndikimi i disa redaktorëve mbi punën e tyre të përditshme, por

-
- 42 Agjencia për Shërbime Audio dhe Audiovizuale Mediatike, [Koncept për zhvillimin e institucioneve të transmetimit radiofonik jo-fitimprurës](#), dhjetor 2015.
- 43 [Prizma](#) është faqe interneti e BIRN Maqedonia, e destinuar për promovimin dhe fuqizimin e gazetarisë hulumtuese. [Laboratori i Gazetarëve Hulumtues](#) (IRL) është një organizatë mediatike jo-fitimprurëse, e cila fokusohet në raportimin për korrupsion, krim dhe qeverisje të mirë. [SKUP](#) Maqedonia është një organizatë joqeveritare dhe jo-fitimprurëse, e cila ka për qëllim të përmirësojë, mbështesë dhe nxisë gazetarinë hulumtuese.
- 44 [Portalb](#) është një medium jo-fitimprurës në gjuhën shqipe, themeluar nga organizata joqeveritare Mediat Inovative, me qëllim për të përmirësuar praktikën gazetareske. [Radio Mof](#) është një aktivitet programor i Forumit Rinor Edukativ. [Meta.mk](#) është një agjenci e pavarur lajmesh, e cila është projekt i Fondacionit „Metamorfozis”. [Jasno.mk](#) është një platformë digjitale, themeluar nga SHGM, me qëllim të rrisë ndërgjegjësimin dhe të forcojë kapacitetet e komuniteteve lokale për të njohur dezinformatat, veçanërisht në bazë gjinore. [Lokal Aktiv](#) është një medium online i komuniteteve lokale, përfshirë grupet e cënueshme të qytetarëve dhe organizatat qytetare që punojnë me ta, themeluar nga Instituti RESIS në partneritet me 22 organizata qytetare nga [raioni lindor dhe nga raioni juglindor](#) si dhe 10 organizata qytetare nga [raioni i Vardarit](#).
- 45 Regjistri i mediave profesionale online në Republikën e Maqedonisë së Veriut [PROMEDIA](#).
- 46 Këshilli për Etikë në Mediat e Maqedonisë, [Udhëzime për raportim etik në mediat online Zbatimi i Kodit të gazetarëve në sferën online](#).

kjo nuk është aq direkte dhe e dukshme, pra ka më shumë vetëcensurë sesa presione direkte. Bëhet fjalë për faktin se në redaksi paraprakisht dihet cilat tema janë të pranueshme, dmth cilat tema redaktori do t'i pranojë dhe cilat do t'i refuzojë. Gazetarët që morën pjesë në hulumtimin e realizuar për vitin 2024⁴⁷ mendojnë se kanë liri në zgjedhjen e temave në procesin e prodhimit të lajmeve: "Gjatë vitit të kaluar, të paktën në redaksinë tonë, kurrë nuk kemi pasur pengesa apo vërejtje lidhur me temat në të cilat punojnë ose do të punojnë gazetarët, gjithmonë kemi hasur mbështetje."⁴⁸ Kjo veçanërisht vlen për mediat që kanë redaksi më të mëdha. Por, zgjedhja e temave për raportim në mediat rajonale dhe lokale është problem më i madh për gazetarët. "Arsyeja për këtë problem është mjedisi i vogël në të cilin funksionojnë këto media, lidhjet klienteliste të pronarëve me kryetarët e komunave dhe figurat e tjera lokale të pushtetit, si dhe gjendja e keqe financiare në të cilën ndodhen këto media."⁴⁹

Edhe pse numri i mediave hulumtuese është i vogël, ambienti politik tani lejon më shumë punë hulumtuese gazetareske. Në përgjithësi, gazetarët në Maqedoninë e Veriut punojnë në një atmosferë më të hapur dhe më të lirë se në dekadën e kaluar dhe ndihen më të lirë të hetojnë dhe të raportojnë për çështje komplekse, siç është korrupsioni. Megjithatë, duket se në komunitetin më të gjerë të gazetarëve ende ekziston shumë vetë-censurë për shkak të frikës nga pasoja politike ose ligjore. Sipas vlerësimit të bërë nga disa ekspertë ndërkombëtarë, gjendja e gazetarisë së pavarur dhe liria redaktuese mbetet problematike, sepse "...shumë pronarë mediash, veçanërisht në mediat tradicionale (kanaleve kombëtare televizive), kanë biznese të tjera kryesore, të cilat shpesh varen nga tenderët e ministrive dhe institucioneve, duke krijuar tabu tema implicite ose eksplicite."⁵⁰

— B.6 GJENDJA EKONOMIKE E GAZETAREVE

Rezultatet nga analizat dhe studimet e kryera gjatë dy viteve të fundit⁵¹ Rezultatet tregojnë se hendeku i pagave midis gjinive pothuajse është eliminuar në sektorin mediatik, por pagat e ulëta mbeten një sfidë sistematike. Mbi gjysma e gazetarëve dhe një pjesë e konsiderueshme e punonjësve medialë marrin më pak se paga mesatare mujore në nivel shtetëror, ndërsa situata është veçanërisht e vështirë në sektorin privat. Edhe pse rregullsia e pagesave përgjithësisht nuk paraqet problem, mungesa e kompensimeve për punën jashtë orarit dhe në ditët festive mbetet shumë e përhapur. Të dhënat tregojnë gjithashtu se gratë nuk janë në pozitë të pabarabartë sa i përket zhvillimit profesional dhe përfaqësimit në pozitë redaktuese, me një përfaqësim thuajse të barabartë gjinor në strukturat redaktuese, veçanërisht në sektorin

47 Grupe fokusi me gazetarë dhe gazetare, të zhvilluara nga Milan Spirovski më 26.12.2024 dhe më 24.01.2025.

48 Deklaratë e një gazetareshe, pjesëmarrëse në grupin e fokusit të mbajtur më 24.01.2025.

49 Deklaratë e një gazetareshe redaktore, pjesëmarrëse në grupin e fokusit të mbajtur më 26.12.2024. Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë.

50 [Liria e mediave në Maqedoninë e Veriut: Progres në këmbë qelqi](#), Raporti i Misionit për Vlerësimin e Gjendjes së Lirisë së Mediave, Shkup, 2024.

51 Tërpevska, Snezhana, [Kushtet e punës në sektorin mediatik: Statusi profesional dhe të drejtat e punëtorëve të gazetarëve dhe punonjësve mediatikë](#), SPGPM, Instituti RESIS, Shkup, 2024.

e radiodifuzionit⁵². Këto gjetje tregojnë për nevojën për përmirësim të kushteve ekonomike të punës dhe zbatimin konsekuent të të drejtave të punëtorëve në sektorin mediatik.

Nuk ekzistojnë të dhëna më të reja hulumtuese nëse gazetarët dhe punonjëset mediatike janë të ekspozuara ndaj sulmeve, presioneve dhe ngacmimeve me bazë gjinore. Megjithatë, disa gazetarë raportojnë se shpesh përballen me komente seksiste, presione apo fyerje vetëm për faktin që janë gra⁵³. "Më e shpeshta në rastet kur publikohet ndonjë storie apo tekst investigativ, në kontekst të kërcënimeve dhe frikësimeve ndaj gazetarëve ndodh në rrjetet sociale nga burra të panjohur, dhe komentet janë kërcënuese, nënçmuese, seksiste dhe shumë shoviniste vetëm sepse autori i atij teksti apo storie është grua."⁵⁴

Sipas Regjistrimit të SHGM-së për shkelje të të drejtave të gazetarëve dhe punonjësve të mediave në vitin 2024⁵⁵ në vitin 2024, SHGM regjistroi dy incidente, prej të cilave njëri ndodhi në qershor me gazetaren Lepa Xhundeve, ndërsa tjetri me gazetaren Miroslava Simonovska. Gazetarët shpesh përballen me fyerje dhe poshtërime kur raportojnë për tema sensitive. Përdoren termat që i referohen vetëm grave, me kuptime përbuzëse, të bazuara në paragjykime dhe stereotipe gjinore⁵⁶, këto dukuri ndikojnë në mënyrë indirekte në të ardhmen e tyre profesionale dhe në jetën e tyre private.

52 Agjencia për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale, "[Struktura e të punësuarve në industrinë mediatike audio dhe audiovizuale në vitin 2022](#)", gusht, 2023.

53 Grupe fokusi me gazetarë dhe gazetarë, të realizuara nga Milan Spirovski më 26.12.2024 dhe më 24.01.2025.

54 Deklaratë e një gazetarë-redaktoreje nga media e shtypur dhe online për nevojat e këtij raporti, pjesëmarrëse në grupin e fokusit më 26.12.2024.

55 [Regjistri i rasteve të shkeljes së të drejtave të gazetarëve dhe punonjësve mediatikë gjatë viteve](#), Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë

56 Ibid.

C. SIGURIA E GAZETARËVE

— C.1 GAZETARËT DHE AKTORËT MEDIATIKË KANË QASJE NË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE MBROJTËSE KUR JANË TË EKSPOZUAR NDAJ KËRCËNIMEVE

Në vitin 2024, Prokuroria Themelore Publike emëroi Dejan Petrevski si prokuror kompetent për të ndjekur procedurat lidhur me rastet e sulmeve ndaj gazetarëve. Kjo iniciativë përfshin edhe krijimin e një linje të hapur komunikimi, përmes së cilës gazetarët mund të drejtohen direkt te prokurori në rast të sulmit fizik, dhunës apo kërcënimeve për jetën e tyre, qoftë drejtpërdrejt, përmes rrjeteve sociale ose email-it. Kjo masë është pjesë e përpjekjeve më të gjera për rritjen e sigurisë së gazetarëve dhe mbrojtjen e tyre nga kërcënimet dhe sulmet. Në tetor të vitit 2024, SHGM publikoi Doracakun për sigurinë e gazetarëve⁵⁷, në bashkëpunim me Prokurorinë Publike dhe Ministrinë e Punëve të Brendshme, MPB-ja caktoi Muhamed Ismailin si pikë kontakti, pra person përgjegjës për rastet e sulmeve ndaj gazetarëve dhe punonjësve mediatikë.

Në vitin 2024, SHGM regjistroi katër raste sulmesh dhe kërcënimesh ndaj gazetarëve dhe punonjësve mediatikë, që është një zvogëlim në krahasim me vitet e mëparshme. Dy incidente dallohen për seriozitetin e tyre: i pari lidhet me ngacmimin online, kërcënimet dhe gjuhën e urrejtjes ndaj gazetares së TV24, Lepa Xhundeve, për shkak të intervistës së saj me deputetin grek Angelos Sirigos; ndërsa i dyti është rasti i regjistrimit dhe ndjekjes së paautorizuar të gazetares nga "Sloboden Peçat", Miroslava Simonovska. Të gjitha rastet u raportuan në MPB. Për sulmet ndaj Xhundeve-s, SHGM në emër të gazetares dorëzoi kërkesë zyrtare për ndjekje penale në Drejtorinë për Kriminalitet Kompjuterik dhe Forenzikë Digjitale pranë MPB-së. Për regjistrimin e paautorizuar, gazetarja Simonovska vetë dorëzoi padi penale në Prokurorinë Themelore Publike në Shkup, ndërsa SHGM dhe ASHMAAV kërkuan një hetim urgjent dhe të thellë për rastin. Procedurat për këto raste janë ende në fazën para prokurorisë.

— C.2 GAZETARËT DHE AKTORËT E TJERË MEDIATIKË (TË CILËVE JETA OSE INTEGRITETI FIZIK U JANË NË RREZIK TË DREJTPËRDREJTË DHE TË MENJËHERSHËM) KANË QASJE NË MEKANIZMA SPECIALE MBROJTJEJE/SIGURIE

Ligji për procedurën penale parashikon masa mbrojtëse për viktimat e dhunës ose kërcënimeve ndaj jetës, përfshirë gazetarët, kur siguria e tyre është në rrezik. Neni 146, paragrafi 1, pika 6, parashikon mundësinë e ndalimit të afërsisë ose të kontaktit me persona të caktuar. Megjithatë, kjo masë aplikohet vetëm nëse kërcënuesi është i njohur dhe procedura tashmë është në proces.

57 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, [Udhëzues për sigurinë e gazetarëve](#), Shkup, korrik 2024.

Sipas qëllimit të ligjit, sistemi është krijuar si një mbrojtje kundër kërcënimeve për sigurinë dhe jetën, por ekspertët ligjorë paralajmërojnë se në praktikë ky mekanizëm shpesh rezulton i pamjaftueshëm — pasi nuk mbulon çdo rrezik të mundshëm, veçanërisht nëse kryesori është i panjohur. Në vitin 2024 nuk pati raste të raportuara ku gazetarët kërkuan mbrojtje fizike nga institucionet.

Në vend ekzistojnë organizata që ofrojnë mbështetje për viktimat e formave të ndryshme të dhunës — nga qendrat e strehimit deri te këshillimet ligjore dhe psikologjike. Deri tani, gazetarët në raste sulmesh ose kërcënimesh janë drejtuar tek SHGM dhe SPGPM, të cilat pastaj kërkojnë nga institucionet të ndërmarin masa urgjente për mbrojtjen e kolegëve të sulmuar. Në Doracakun për sigurinë e gazetarëve të publikuar në 2024, përfshihen edhe udhëzime konkrete për gazetarët në raste kërcënimesh dhe dhune gjatë kryerjes së detyrave profesionale.

— C.3 GAZETARET KANË QASJE NË MASA LIGJORE DHE MEKANIZMA MBËSHTETËS KUR PËRBALLEN ME KËRCËNIME, NGACMIME DHE DHUNË BAZUAR NË GJINI

Konventa e Stambollit, e ratifikuar në Maqedoninë e Veriut në vitin 2018, vendosi bazat për një qasje sistematike në luftën kundër dhunës së bazuar në gjini. Parimet e saj janë integruar në Ligjin për parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna ndaj grave dhe dhuna në familje, i cili përcakton detyrimet e institucioneve për parandalimin, mbrojtjen e viktimave dhe ofrimin e ndihmës juridike falas. Ministria e Drejtësisë ofron ndihmë juridike falas përmes qendrave rajonale, por burimet e kufizuara dhe zbatimi i pamjaftueshëm i këtyre shërbimeve lënë hapësirë për pasiguri ligjore të viktimat. Megjithatë, edhe pse kuadri ligjor ofron mekanizma mbështetës, zbatimi i tyre në praktikë ende nuk është efektiv, veçanërisht sa i përket qasjes së gazetarëve femra të ndihmës juridike në rastet e kërcënimeve ose dhunës me bazë gjinore.

Institucionet përgjegjëse për raportimin dhe trajtimin e rasteve të dhunës me bazë gjinore janë: policia, qendrat për punë sociale, Avokati i Popullit, Komisioni për mbrojtjen nga diskriminimi, prokuroritë dhe gjykatat. Për koordinim më të mirë në veprimet e këtyre institucioneve, është parashikuar krijimi i një sistemi të integruar për mbledhjen e të dhënave. Megjithatë, edhe pse në vitin 2024 u krijua ky sistem, ai nuk kategorizon incidentet sipas profesionit të viktimës, kështu që nuk mund të merren të dhëna specifike nëse mes viktimave kishte edhe gazetarë femra.

Sipas praktikës së SHGM-së, gazetaret që përballen me ngacmime, sulme apo kërcënime me bazë gjinore zakonisht i raportojnë këto incidente në MPB ose direkt në SHGM. Për këtë arsye, SHGM vazhdon të mbajë regjistrin e vet të sulmeve ndaj gazetarëve dhe gazetarëve femra. Në vitin 2024, u regjistruan vetëm disa raste të sulmeve ndaj gazetarëve femra, por supozohet se numri real është më i madh, pasi shumë prej tyre nuk i raportojnë të gjitha incidentet. Gjithashtu, gazetaret femra që përballen me diskriminim në

vendin e punës mund të drejtohen edhe në Komisionin për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi. Megjithatë, në vitin 2024, Komisioni nuk publikoi informacione për raste diskriminimi ndaj gazetarëve në këtë institucion.

— C.4 ËSHTË VENDOSUR PRAKTIKA E DËNIMIT TË RREGULLT PUBLIK TË KËRCËNIMEVE DHE SULMEVE NDAJ GAZETARËVE DHE MEDIAVE

Në vitin 2024 u regjistruan disa raste të presioneve, diskreditimit dhe pengimit të punës së gazetarëve dhe profesionistëve të mediave. Edhe pse reagimet e funksionarëve qeveritarë për të dënuar kërcënimet ose dhunën ndaj gazetarëve janë të shpeshta, ekzistojnë edhe shembuj të retorikës negative dhe presioneve nga politikanë, funksionarë publikë dhe institucione.

Në mars të vitit 2024, SHGM dorëzoi një ankesë zyrtare⁵⁸ drejtuar Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve (KSHZ) lidhur me pengimin e punës së gazetarëve gjatë procesit zgjedhor. U regjistruan raste të vështirësimit të qasjes së ekipeve gazetareske në informacione, si dhe trajtim i papërshtatshëm nga disa institucione.

Në prill të vitit 2024, SHGM reagoi ndaj sjelljes së papërshtatshme të disa politikanëve ndaj gazetarëve. Në një rast, një funksionar i lartë bëri komente jo të përshtatshme ndaj një gazetari gjatë një konferencë për shtyp, duke e devalvuar edhe median për të cilën raportonte gazetari⁵⁹. Përveç kësaj, SHGM reagoi publikisht edhe për kërkesën e një partie politike që gazetarët të tërhiqen nga raportimi i disa ngjarjeve politike, gjë që përbën një precedent dhe shkelje të parimeve demokratike⁶⁰.

Këto raste tregojnë se, pavarësisht nga dënimi i rregullt publik i sulmeve ndaj gazetarëve, ende mbeten sfida në sjelljen dhe komunikimin e funksionarëve publikë me gazetarët dhe mediat.

— C.5 AUTORITETET POLICORE JANË TË NDJESHME NDAJ ÇËSHTJES SË MBROJTJES SË GAZETARËVE

Në vitin 2024, SHGM dhe MPB vazhduan bashkëpunimin e tyre në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë së gazetarëve. Një nga hapat e rëndësishëm ishte përgatitja e Udhëzuesit për sigurinë e gazetarëve, i cili përmban edhe rekomandime për zyrtarët policorë për mënyrën e duhur të veprimit në situata që lidhen me punën gazetareske, veçanërisht gjatë raportimit për protesta, ngjarje krizash dhe procese zgjedhore. Ky udhëzues ofron hapa praktikë për veprim në rastet e kërcënimeve në hapësirën online, ku nga MPB kërkohet angazhim proaktiv në mbrojtjen e punonjësve të mediave.

Më 2 nëntor 2024, me rastin e Ditës Ndërkombëtare për ndërprejen e pandëshkueshmërisë së krimeve ndaj

58 SHGM, [Ankesë deri te Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve \(KSHZ\) për pengimin e punës së gazetares Meri Jordanovska](#), 24 prill 2024.
59 [SHG, Tensionet partiake ndaj gazetarëve janë të panevojshme dhe kundërproduktive – Kovačevski të mos kërkojë faj te gazetarët, 20 shkurt 2024.](#)
60 [SHGM, Dënim për sulmin ndaj ekipit gazetaresk të TV24 në ditën e parë të fushatës politike](#), 05 prill 2024.

gazetarëve, SHGM kërkoi zgjidhje urgjente të të gjitha rasteve të hapura të dhunës ndaj gazetarëve, reforma në rregulloren për paditë SLAPP dhe masa serioze nga MPB dhe Prokuroria për ndëshkimin e dhunës verbale ndaj gazetarëve përmes platformave online.

Në vitin 2024, policia tregoi një ndjeshmëri të rritur ndaj çështjeve të sigurisë së gazetarëve. Sipas vëzhgimeve të SHGM-së, gjatë periudhës së kaluar nuk u regjistruan raste të arrestimeve ose mbajtjeve të paarsyetuara të gazetarëve dhe punonjësve të mediave nga ana e policisë, çka tregon përmirësim në marrëdhëniet mes institucioneve dhe komunitetit mediatik.

Megjithatë, pavarësisht përparimeve, ende ka hapësirë për përmirësim në qasjen e policisë ndaj gazetarëve, veçanërisht gjatë raportimit nga terreni, ku gazetarët dhe punonjësit mediatikë janë më të ekspozuar ndaj rreziqeve. Është e nevojshme trajnimi i vazhdueshëm i punonjësve policorë mbi lirinë e mediave dhe rëndësinë e sigurisë së gazetarëve, si dhe ndëshkimi në kohë i të gjitha rasteve të përdorimit të tepruar të forcës apo pengimit të punës së gazetarëve.

Gjithashtu, gjatë vitit 2024 u krijua një sistem për komunikim të rregullt ndërmjet SHGM-së dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme, që mundësoi veprime në kohë në rastet e kërcënimeve ose sulmeve ndaj gazetarëve.

— C.6 NJËSITË E SPECIALIZUARA HETIMORE DHE/ OSE ZYRTARËT KANË EKSPERTIZËN E DUHUR PËR HETIMIN E SULMEVE DHE DHUNËS NDAJ GAZETARËVE

Në shkurt 2024, Prokuroria Themelore Publike në Shkup e caktoi prokurorin⁶¹ Dejan Petreski si person kontakti për çështjet që lidhen me sigurinë e gazetarëve. Në vitet e mëparshme, prokurorë të veçantë ishin emëruar edhe në prokuroritë në Shkup, Manastir, Shtip dhe Tetovë.

Në mars të vitit 2024, SHGM, Prokuroria Themelore Publike në Shkup dhe MPB organizuan një debat të përbashkët⁶² të dedikuar për përmirësimin e mbrojtjes dhe sigurisë së gazetarëve dhe profesionistëve të medias para zgjedhjeve parlamentare dhe presidenciale. Në debat u theksua se organet e ndjekjes penale ende nuk kanë kapacitete të mjaftueshme për të trajtuar rastet e sulmeve dhe kërcënimeve online, për të cilat gjatë vitit 2024 SHGM ka dorëzuar paraqitje në Sektorin për Krim Kompjuterik dhe Forenzikë Digjitale pranë MPB-së.

Përveç kësaj, u theksua nevoja për zgjidhje më gjithëpërfshirëse sistematike për përmirësimin e mbrojtjes dhe sigurisë së gazetarëve. Ekziston bashkëpunim ndërmjet institucioneve kompetente, por ai nuk sjell efikasitet të mjaftueshëm në

61 Kumtesë: [Prokurori i sapoemëruar për ndjekjen e lëndëve në Prokurorinë Themelore Publike Shkup që kanë të bëjnë me sigurinë e gazetarëve në një konferencë rajonale në Beograd](#), Prokuroria Publike, 28.2.2024.

62 Kumtesë, SHGM, PTHP dhe MPB – [Forcimi i përpjekjeve të përbashkëta për arritjen e një sigurie më të madhe për gazetarët dhe punëtorët mediatikë – Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë](#), SHGM, 26.03.2024.

zbulimin e autorëve të sulmeve gjatë 10 viteve të fundit. Hetimet janë kryesisht të ngadalta dhe joefikase, ndërsa për disa sulme ndaj gazetarëve fare nuk janë ngritur aktakuza. Konkretisht, bëhet fjalë për mbi 80 raste të regjistruara nga SHGM nga viti 2014 deri në 2024, prej të cilave vetëm dhjetëra kanë përfunduar me vendim gjyqësor.

— C.7 HETIMET PËR SULMET FIZIKE SERIOZE NDAJ GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË ZHVILLOHEN NË MËNYRË EFIKASE (NË MËNYRË TË PAVARUR, TË THELLUAR DHE TË PËRKOHSHME)

Gjatë vitit 2024, SHGM evidentoi gjithsej katër sulme dhe kërcënime serioze të drejtuara ndaj gazetarëve dhe punonjësve mediatikë. Të katër incidentet u raportuan në Ministrinë e Punëve të Brendshme (MPB), ndërsa njëra u paraqit drejtpërdrejt edhe në Prokurorinë Themelore Publike (PTHP). Megjithëse numri i sulmeve ka rënë krahasuar me vitin paraprak 2023, shqetësuese është që këto raste nuk janë zgjidhur shpejt, dhe mungojnë informacione nga PTH për ecurinë e procedurave. Hetimet, ngjashëm me rastet nga vitet e mëparshme, zhvillohen ngadalë, ndërsa për disa sulme nuk janë ngritur aktakuza.

Sipas të dhënave nga Regjistri i SHGM-së, numri i sulmeve ndaj gazetarëve në tre vitet e fundit është në rënie. Në vitin 2022 janë regjistruar 7 sulme, prej të cilave 2 raste janë zgjidhur me vendim gjyqësor; në vitin 2023 numri i sulmeve është 5, nga të cilat 2 janë zgjidhur në gjykatë; në vitin 2024 janë regjistruar 4 sulme, për 3 prej tyre është filluar procedura. Kjo tregon se problemi i mosndëshkueshmërisë për incidentet nga vitet e kaluara është ende i pranishëm, ndërsa zvarritja e procedimeve për rastet e reja e përkeqëson situatën dhe ul besimin në institucione.

— C.8 GAZETARËT DHE AKTORËT E TJERË MEDIATIKË MBROHEN NË MËNYRË EFEKTIVE NGA FORMA TË NDRYSHME TË KEQTRAJTIMIT NË INTERNET

Ndryshimet në Kodin Penal, të miratuara në vitin 2023, sollën përmirësime të rëndësishme në mbrojtjen e gazetarëve dhe punonjësve mediatikë, veçanërisht në lidhje me veprat penale të vrasjes (neni 123 i KP), detyrimit (neni 139), rrezikimit të sigurisë (neni 144), si dhe pengimit të një zyrtari në kryerjen e detyrës zyrtare (neni 382). Këto vepra morën një formë të kualifikuar kur viktimat janë gazetarë, gjë që solli dënime më të ashpra për këto vepra penale dhe detyrimin e Prokurorisë për të vepruar sipas detyrës zyrtare në raste të tilla. Për më tepër, përmes këtyre ndryshimeve ligjore, u fut një vepër e re penale – “ndjekja” (neni 144-a i KP), e cila përkufizohet si ndjekje ose shqetësim i vazhdueshëm dhe i padëshiruar që shkakton ndjenjë frike ose pasigurie tek viktimat. Kjo dispozitë është veçanërisht e rëndësishme për gazetarët që përballen me forma të tilla presionesh dhe kërcënimesh.

Në vitin 2024, një rast serioz ishin kërcënimet dhe nxitja e gjuhës së urrejtjes në rrjetet sociale ndaj gazetares Lepa

Xhundeve nga TV 24, për shkak të intervistës së saj me deputetin grek Sirigos. Një pjesë e kësaj interviste, e shkëputur nga konteksti, u publikua në profilin e tij në Facebook nga Bogdan Ilievski, prezantues i një emisioni mbrëmjeje, gjë që më pas nxiti shumë komente me gjuhë urrejtjeje dhe kërcënime ndaj gazetares. Disa media online, veçanërisht Off.net.mk, u bashkuan në fushatën e njollosjes ndaj Xhundevas, duke përdorur fotografinë e saj nga rrjetet sociale, gjë që provokoi komente me fyerje personale, thirrje për përbuzje dhe kërcënime të hapura për jetën e saj. As për këtë rast, e as për tre rastet e tjera të regjistruara në vitin 2024, pavarësisht premtimeve të institucioneve kompetente, nuk është ndërmarrë ndonjë procedurë e shpejtë dhe efektive – deri në momentin e përgatitjes së këtij raporti nuk ka pasur informacione për procedura konkrete gjyqësore apo vendime të marra.

— C.9 HETIMET PËR TË GJITHA LLOJET E SULMEVE DHE DHUNËS NDAJ GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË KRYHEN NË MËNYRË TRANSPARENTE

Gjatë vitit 2024, transparenca e procedurave gjyqësore ku si palë janë të përfshirë gazetarët ishte në të njëjtin nivel si vitet e mëparshme. Gjykatat themelore civile dhe penale në Shkup nuk sigurojnë informacione të detajuara për zhvillimin e procedurave lidhur me sulmet ndaj gazetarëve, përveç rasteve kur është bërë kërkesë konkrete. Gjykatat nuk praktikojnë informimin e rregullt të publikut apo të shoqatave të gazetarëve, si SHGM dhe SPGPM, për përparimin e këtyre procedurave.

SHGM vazhdon të mbledhë informacione për rastet e kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve përmes komunikimit të drejtpërdrejtë me organet gjyqësore dhe prokuroriale. Është shqetësuese që deri në fund të vitit 2024, për katër shkeljet e regjistruara të të drejtave të gazetarëve, institucionet kompetente nuk kanë përfunduar plotësisht dhe në kohë procedurat. Për rastin e Furkan Saliut, SHGM mori informacion se është para prokurorisë, ndërsa për rastin e automjetit të djegur të gazetarit Blagoj Sersemov po zhvillohet hetim nga MPB. Për dy sulmet e tjera të regjistruara, sipas informacioneve nga Prokuroria Themelore e Shkupit, rastet janë para prokurorisë.

Megjithë bashkëpunimin e mirë të SHGM-së me institucionet kompetente, kjo situatë tregon nevojën për më shumë transparencë dhe efikasitet në veprimet e institucioneve kompetente, për të siguruar mbrojtje adekuate të gazetarëve dhe për të ulur pandëshkueshmërinë për sulmet ndaj tyre.

— C.10 SISTEMET PËR MBLEDHJEN E TË DHËNAVE STATISTIKORE CILËSORE JANË VENDOSUR NGA ORGANET SHTETËRORE PËR TË PARANDALUAR PANDËSHKUESHMËRINË

Gjatë vitit 2024, gjendja lidhur me vendosjen e sistemeve statistikore cilësore për monitorimin e

procedurave gjyqësore lidhur me gazetarët dhe punonjësit mediatik mbeti e pandryshuar.

MPB-ja ka krijuar një regjistër të brendshëm të të dhënave statistikore për sulmet dhe kërcënimet ndaj gazetarëve. Ky regjistër i brendshëm i MPB-së konsiderohet një mjet relativisht i besueshëm, dhe në shumicën e rasteve të dhënat përputhen me evidencën e SHGM-së. Megjithatë, ekzistojnë disa dallime në mënyrën e kategorizimit, pasi MPB regjistron incidentet sipas metodologjisë së vet, që nuk përputhet gjithmonë me atë të SHGM-së. Kur kërkohen të dhëna të detajuara, në shumicën e rasteve MPB siguron informacion të shpejtë dhe konkret, gjë që është shumë e dobishme për monitorimin e rasteve dhe mbrojtjen efektive të gazetarëve.

Gjykatat ende nuk kanë vendosur sisteme që lejojnë monitorim dhe raportim të saktë për këto raste. Bazat ekzistuese të të dhënave në gjykata nuk lejojnë kërkimin e rasteve sipas kriterit të profesionit të palëve, gjë që e vështirëson ndjekjen e procedurave ku janë të përfshirë gazetarët ose mediat. Kjo shpesh përdoret si justifikim për mungesën e një regjistri të veçantë në institucionet gjyqësore për shkeljet e të drejtave të punonjësve mediatik. Për këtë arsye, SHGM merr të dhënat e nevojshme nga institucionet gjyqësore kryesisht përmes komunikimit të drejtpërdrejtë me përfaqësuesit e tyre.

Kjo situatë imponon nevojën për përmirësim të sistemeve statistikore si në Ministrinë e Brendshme ashtu edhe në institucionet gjyqësore, me qëllim sigurimin e mbrojtjes efikase të gazetarëve dhe punonjësve mediatik dhe parandalimin e pandëshkueshmërisë për sulmet ndaj tyre.

— C.11 KËRCËNIMET DHE NGACIMET QË NUK LIDHEN ME SIGURINË FIZIKE

Gjatë vitit të kaluar, sipas regjistrit zyrtar të sulmeve dhe kërcënimeve të SHGM-së, është regjistruar një shkelje e rëndë e të drejtave të gazetares Miroslava Simonovska. Videoja në të cilën ajo gjoja merr dokumente u transmetua në një televizion kombëtar nga shefi i Prokurorisë së Lartë, Muhamed Hajrullahi, duke ngritur pyetje serioze për privatësinë, ndjekjen e paligjshme dhe të drejtat e gazetarëve në Maqedoni. Publikimi i videos së regjistruar në mënyrë të paligjshme, ku shfaqet gazetarja Miroslava Simonovska, cenon privatësinë dhe të drejtat e saj themelore, pavarësisht se materialet e publikuara ishin me fytyra të mjegulluara. Kjo veprimtari u bë me qëllim që të frikësohet dhe diskreditohet gazetarja Miroslava Simonovska për shkak të punës së saj kritike, lidhur me hetimin gazetaresk të veprimtarisë së një prokurori në një pozicion të lartë. Kjo përbën një sulm të drejtpërdrejtë ndaj pavarësisë së gazetarisë dhe një kërcënim për punën hetimore të të gjithë gazetarëve profesionistë.

Kategoria	Numri	Përshkrim i shkurtër i rastit
Kërcënime dhe ngacmime që nuk lidhen me sigurinë fizike të gazetarëve Kjo kategori kërcënimesh dhe ngacmimesh përfshin: mbikëqyrje ose ndjekje; – thirrje telefonike ngacmuese; – ngacmime arbitrare gjyqësore ose administrative; – deklarata agresive nga zyrtarë publikë; – forma të tjera presioni që mund të rrezikojnë sigurinë e gazetarëve gjatë kryerjes së punës së tyre. Këto lloje kërcënimesh nuk përfshijnë mobing dhe dhunë në ambientin e punës.	1	– Gazetarja Miroslava Simonovska është ndjekur dhe incizuar pa leje, ndërsa videoja në të cilën ajo gjoja merr një dokument është shpërndarë tek mediat.

— C.12 KËRCËNIME NDAJ JETËS DHE SIGURISË FIZIKE TË GAZETARËVE

Rasti serioz i kërcënimeve dhe nxitjes së gjuhës së urrejtjes ndaj gazetares Lepa Xhundeve nga TV 24 mori një kthesë dramatike kur, pas publikimit të një pjese të intervistës së saj me deputetin grek Sirigos, filloi një fushatë masive kundër saj në rrjetet sociale. Postimi i moderatorit televiziv Bogdan Ilievski, i cili ndau fragmentin e intervistës, nxit hapur gjuhë urrejtjeje dhe kërcënime për jetën e gazetares, dhe kjo ishte vetëm fillimi i një serie incidentesh. Në rrjetet sociale u shpërndanë një valë komentesh ku gazetarja u njollos, u ofendua dhe u sulmua, ndërsa disa nga komentet përmbanin edhe kërcënime direkte ndaj jetës së saj. Fushata vazhdoi të përhapej përmes mediave të ndryshme online, të cilat e shpërndanë fragmentin e intervistës, duke thelluar fushatën dhe nxitur sulme të reja ndaj gazetares.

Në lidhje me këtë rast, SHGM ka dorëzuar kërkesë te Sektori për krim kompjuterik dhe forenzikë digjitale pranë MPB-së, me qëllim zbardhjen e rastit dhe mbrojtjen e sigurisë së gazetares.

Kategoria	Numri	Përshkrim i shkurtër i rastit
Kërcënime për jetën dhe sigurinë fizike të gazetarëve Ky lloj kërcënimesh përfshin: – kërcënime për vrasje ndaj gazetarëve, miqve të tyre, anëtarëve të familjes së tyre ose burimeve të informacionit; – kërcënime për lëndime fizike ndaj gazetarëve, miqve të tyre, anëtarëve të familjes së tyre ose burimeve të informacionit. Këto kërcënime mund të jenë: – të drejtpërdrejta ose përmes personave të tretë; – të dërguara nëpërmjet mjeteve elektronike ose në mënyrë direkte ballë për ballë; – të nënkuptuara, por edhe të shprehura qartë	1	– Komente kërcënuese për sigurinë fizike të gazetares Lepa Xhundeve të publikuara në rrjetet sociale nga persona të tretë

— C.13 SULME TË VËRTETA

Gjatë vitit 2024, sipas regjistrimit të SHGM-së⁶³, u regjistruan dy sulme të drejtpërdrejta ndaj gazetarëve ose ndaj pajisjeve dhe pronës së tyre.

Ngjarja pasoi një seri tregimesh hulumtuese lidhur me punën e ekzekutueses Vesna Jakimovska nga Kërçova, të publikuara nga gazetari Furkan Saliu në PortaliX. Gjatë marrjes së një deklarate nga ekzekutuesja, ai u sulmua fizikisht dhe pësoi lëndime në dorë, si dhe iu dëmtua pjesërisht pajisja profesionale e regjistrimit. Gazetari në vendngjarje thirri policinë dhe dha dëshmi në stacionin policor. Rasti u raportua edhe te prokurori në Kërçovë.

Ky incident ndodhi pas një serie storjesh hulumtuese lidhur me ekzekutuesen nga PortaliX dhe Saliu, i cili gjatë marrjes së deklaratës u sulmua fizikisht nga ajo. Ai mori lëndime në dorë dhe mikrofonin e kishte të thyer. Gazetari Saliu menjëherë pas incidentit thirri policinë dhe dha dëshmi në stacionin policor. Për këtë rast u njoftua edhe prokurori në Kërçovë. SHGM në të njëjtën ditë informoi institucionet kompetente të MPB-së dhe Prokurorisë Themelore.

Kategoria	Numri	Përshkrim i shkurtër i rastit
Sulme të vërteta Llojet e sulmeve reale ndaj gazetarëve mund të përfshijnë lëndime fizike ose psikike, rrëmbim, hyrje në banesë ose zyrë, konfiskim të pajisjeve, ndalim arbitrar, tentativë të pasuksesshme për atentat etj.	2	- Gjatë marrjes së një deklarate nga përmbaruesja, gazetari Saliu u sulmua fizikisht prej saj dhe pësoi lëndim në dorë, ndërsa iu thye edhe mikrofoni. - Automjeti i gazetarit dhe redaktorit të televizionit M-net nga Shtipi u dogj nga persona të panjohur në oborrin e shtëpisë së tij familjare.

— C.14 KËRCËNIME DHE SULME NDAJ MEDIAVE DHE SHOQATAVE TË GAZETARËVE

SHGM në vitin 2024 nuk regjistroi sulme të këtij lloji. Krahësuar me vitet e kaluara, situata për këtë tregues mbetet e pandryshuar.

Kategoria	Numri	Përshkrim i shkurtër i rastit
Kërcënimet dhe sulmet ndaj mediave dhe organizatave të gazetarëve Sulme reale ndaj pronës së mediave dhe organizatave, stafit të tyre, konfiskim i pajisjeve, deklarata agresive nga zyrtarë publikë etj. Gjithashtu, kërcënimet dhe sulmet mund të përfshijnë disa nga kategoritë e përmendura më sipër.	0	Në vitin 2024 nuk është regjistruar asnjë rast që i përket kësaj kategorie.

63 Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë, [Regjistër i kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve dhe punonjësve mediatikë](#).

Përfundime dhe rekomandime

PËRFUNDIME

GARANCITË LIGJORE DHE ZBATIMI I TYRE

Në vitin 2024 u miratuan disa ndryshime të rëndësishme në legjislacionin mediatik në RMV me të cilat u përpoq të përmirësohej rregullativa dhe të afrohej më shumë me standardet evropiane. Ndryshimi më i dukshëm ishte ai në Ligjin për mediat, me të cilin për herë të parë u vendosën rregulla të qarta për dhënien e mbështetjes financiare publike për mediat e shtypura. Nëpërmjet neneve të reja 28a, 28b dhe 28c, u krijuan kritere për shpërndarjen e fondeve, procedurë përmes thirrjes publike dhe kontratë detyruese midis shtetit dhe mediave, që përfaqëson një hap drejt transparencës dhe përgjegjësisë më të madhe.

Gjithashtu, i njëjti kuadër ligjor u zgjerua me përcaktimin e mediave online si kategori të veçantë, si dhe me detyrimin për krijimin e një regjistri të portaleve online nën kompetencën e Agjencisë për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuele (ASHMAAV). Këto ndryshime synojnë të sjellin qartësi më të madhe editoriale, por njëkohësisht shkaktuan reagime nga një pjesë e komunitetit mediatik për shkak të kriterëve të rrepta që mund të kufizojnë qasjen e mediave më të vogla dhe lokale në mbështetje financiare ose legjitimitet publik.

Megjithëse disa prej ndryshimeve shkojnë në drejtim të përmbushjes së rekomandimeve evropiane dhe detyrimeve nga Udhërrëfyesi për sundimin e ligjit, ende mungon një reformë gjithëpërfshirëse dhe thelbësore mediatike. Rikthimi i reklamimit shtetëror dhe mungesa e një strategjie të qartë për pluralizmin mediatik rrisin rreziqet nga ndikimi politik dhe varësia ekonomike. Mbetet e nevojshme të bëhet përmirësimi i mëtejshëm i rregullativës mediatike përmes konsultimeve gjithëpërfshirëse, me qëllim forcimin e pavarësisë së mediave dhe sigurimin e një qasjeje të drejtë dhe të barabartë në burimet publike për të gjithë aktorët mediatikë.

Pavarësisht zgjidhjeve ligjore të miratuara që duhet të garantojnë lirinë e mediave, zbatimi i tyre shpesh është selektiv dhe joefikas. Rastet e kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve rrallë përfundojnë me zgjidhje ligjore. SHGM gjatë vitit reagoi disa herë për rastet e presioneve dhe kërcënimeve ndaj gazetarëve, duke kërkuar hetim të shpejtë dhe transparent. Megjithëse pati përmirësime të caktuara në komunikimin me autoritetet kompetente, mbetet nevoja për një zbatim më sistematik të mekanizmave ligjorë që do të garantojnë sigurinë e punonjësve mediatikë dhe do të parandalojnë frikësimin e tyre.

POZICIONI I GAZETARËVE NË REDAKSI

Në vitin 2024, pozicioni i gazetarëve në redaksi mbeti i brishtë, duke u përballur me probleme strukturore si pagat e ulëta, kushtet e paplota të punës dhe mundësitë e kufizuara për zhvillim profesional. SHGM vazhdimisht theksoi se pa stabilitet financiar dhe kushte adekuate të punës, pavarësia e gazetarisë është seriozisht e rrezikuar.

Redaksitë dhe shtëpitë mediatike ende funksionojnë në një mjedis ku presionet komerciale dhe politike ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në politikën editoriale. Megjithëse ekzistojnë shembuj të mediave të pavarura që arrijnë të ruajnë standarde profesionale, në pjesën më të madhe të sektorit vërehet një vetëcensurë si pasojë e frikës nga presionet apo pasiguria ekonomike. Ky trend ndikon në cilësinë e informimit dhe zvogëlon gamën e gazetarisë hulumtuese.

SIGURIA E GAZETARËVE NË RMV

Siguria e gazetarëve në vend mbetet një problem i ndjeshëm, pavarësisht përpjekjeve publike të institucioneve për ta përmirësuar atë. Gjatë vitit 2024, SHGM regjistroi një rritje të numrit të kërcënimeve, ofendimeve dhe përpjekjeve për diskreditim të gazetarëve, veçanërisht përmes rrjeteve sociale. Ndërsa sulmet fizike ishin më pak të pranishme krahasuar me vitet e kaluara, gjuhët e urrejtjes dhe frikësimet u intensifikuan, veçanërisht ndaj gazetarëve që raportojnë për korrupsion, krim të organizuar dhe keqpërdorime politike.

Reagimet e institucioneve përgjegjëse mbetën të ngadalta dhe joefektive, duke thelluar kështu kulturën e pandëshkueshmërisë për sulmet ndaj gazetarëve. Një hap pozitiv ishte përmirësimi i bashkëpunimit me Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe Prokurorinë Publike, por ende nevojitet një veprim më sistematik dhe energjik institucional për parandalimin e kërcënimeve dhe dhunës ndaj punonjësve të mediave.

PËRFUNDIM I PËRGJITHSHËM

Në vitin 2024, Republika e Maqedonisë së Veriut arriti përparim të moderuar në fushat e lirisë së mediave dhe sigurisë së gazetarëve, por ende ekzistojnë sfida të rëndësishme që dobësojnë pavarësinë e mediave dhe mbrojtjen ligjore të profesionit gazetaresk. Zbatimi i garancive ligjore ekzistuese për mbrojtjen e gazetarëve mbetet i pasaktë, ndërsa

ngadalësia e proceseve gjyqësore në rastet e sulmeve ndaj gazetarëve zvogëlon efektivitetin e mekanizmave ligjorë.

Procesi i reformave mediatike, i mbështetur nga Bashkimi Evropian, nuk rezultoi me miratimin e propozimeve kyçe për forcimin e pluralizmit mediatik. Në vend të kësaj, ndryshimet në Ligjin për shërbimet audio dhe audiovizuele risollën në diskutim çështjen e reklamimit shtetëror në mediat private, duke krijuar rrezik për ndikim politik mbi fushën mediatike. Njëkohësisht, vazhdon bllokimi në zgjedhjen e anëtarëve të rinj të Këshillit të ASHMAAV-së dhe Këshillit Programor të RTM-së, çka ndikon negativisht në punën dhe pavarësinë e institucioneve kryesore mediatike.

Sa i përket pozitës së gazetarëve në redaksi, pasiguria ekonomike, pagat e ulëta dhe mosrespektimi i të drejtave të punëtorëve mbeten problemet kryesore. Këta faktorë ndikojnë drejtpërdrejt në cilësinë dhe pavarësinë e punës gazetareske, gjë që vërtetohet edhe nga rritja e rasteve të autocensurës. Përveç kësaj, edhe pse numri i sulmeve fizike direkte ndaj gazetarëve është zvogëluar, presionet ndaj mediave kritike janë rritur përmes padive strategjike kundër pjesëmarrjes publike (paditë SLAPP), që përbën një kërcënim serioz për lirinë e shprehjes.

Në përfundim, edhe pse viti 2024 solli ndryshime pozitive në kuadrin ligjor për mediat, sfidë mbetet zbatimi i qëndrueshëm i tyre. Forcimi i institucioneve mediatike, stabiliteti ekonomik i gazetarëve dhe mbrojtja nga presionet dhe kërcënimet janë kushte thelbësore për zhvillimin e mediave të lira dhe të pavarura. SHGM mbetet e përkushtuar për avancimin e të drejtave të gazetarëve dhe lirisë së mediave, me qëllim ndërtimin e një mjedisi më të mirë dhe më të sigurt për gazetari profesionale dhe përgjegjëse në Maqedoninë e Veriut.

REKOMANDIME

A: GARANCITË LIGJORE DHE ZBATIMI I TYRE

- Zbatimi i procedurës për zgjedhjen e anëtarëve të Këshillit të ASHMAAV-së dhe Këshillit Programor të RTM-së nga Kuvendi i RMV-së.
- Procedura duhet të jetë transparente, me dëgjime publike të të gjithë kandidatëve dhe mundësi për pyetje nga palët e përfshira, me qëllim forcimin e parimit të meritës, duke ruajtur shumicën me dy të tretat në vendimmarrjen e Kuvendit.
- Nevojitet analizë e dispozitave të Ligjit për Shërbimet Audiovizuale dhe ligjeve të tjera relevante për përmirësimin e situatës financiare të mediave private, duke përfshirë edhe mekanizma për lehtësime tatimore dhe përfitime të ngjashme.
- Nevojitet miratimi i një Ligji të ri për Mediat, që do të vendosë theksin kryesor mbi mbrojtjen e gazetarëve dhe punonjësve mediatikë brenda redaksive.
- Është e nevojshme krijimi i mekanizmave Anti-SLAPP në bashkëpunim me Ministrinë e Drejtësisë, në përputhje me rekomandimet e Këshillit të Europës për vitin 2024 dhe Direktivat e Parlamentit European për vitin 2023.
- Duhet hapur me urgjencë debat për mundësinë e krijimit të një fondi për pluralizmin mediatik, me qëllime dhe kriterë të qarta për mbështetjen financiare (nxitja e diversitetit programor, përmirësimi i statusit të gazetarëve, etj.), si dhe garantimin e pavarësisë dhe objektivitetit në procesin e shpërndarjes së fondeve.
- Duhet të bëhen ndryshime dhe plotësime në Kodin Zgjedhor për thjeshtimin e rregullave të fushatave mediatike dhe për reduktimin e mundësive për keqpërdorim të reklamimit politik të paguar në mediat private, veçanërisht në mungesë të vullnetit politik për heqjen e reklamimit të tillë.
- Inicimi i ndryshimeve dhe plotësimeve në Kodin Etik të gazetarëve në servis publik RTM për fuqizimin e vetërregullimit të brendshëm në këtë media.
- Miratimi i një ligji të ri për qasje të lirë në informacionet me karakter publik, që do të sigurojë marrje të shpejtë dhe efikase të përgjigjeve dhe informacionit nga mbajtësit e tyre për kërkuarësit e informacionit.

B: POZITA E GAZETARËVE NË REDAKSI

- Vazhdim i përpjekjeve të SPGPM-së, me mbështetjen e SHGM-së për nënshkrimin e marrëveshjeve kolektive të reja me mediat private.

- Zbatimi i fushatave dhe trajnimeve për njohjen më të mirë të të drejtave bazë të punonjësve nga ana e gazetarëve dhe punonjësve mediatik.
- Vazhdimi i ofrimit të ndihmës ligjore dhe shërbimeve këshilluese për gazetarët dhe punonjësit mediatik nga sindikatat dhe shoqatat profesionale të gazetarëve.
- Intensifikimi i bashkëpunimit dhe dialogut me institucionet në interes të mbrojtjes së të drejtave të punës.
- Sigurimi i programeve cilësore për rifunksionalizim dhe avancim profesional të gazetarëve dhe punonjësve mediatik për t'u bërë më konkurrues në tregun e punës.

C: FORCIMI I SIGURISË SË GAZETARËVE:

- Vendosja e regjistrave të veçantë për rastet e padive kundër gazetarëve, brenda gjykatave themelore civile dhe penale, duke përfshirë edhe Prokurorinë Publike.
- Zbatimi efikas i ligjeve për përmirësimin e sigurisë së gazetarëve dhe punonjësve të mediave.
- Vazhdimësi në ndërtimin e kapaciteteve të gazetarëve, avokatëve, gjykatësve dhe prokurorëve në temat që lidhen me ndëshkimin e sulmeve ndaj gazetarëve dhe interpretimin e nenit 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ).
- Përmirësimi i bashkëpunimit me përfaqësuesit e sapozgjedhur të Kuvendit të RMV-së në çështjet lidhur me lirinë e shprehjes dhe politikat mediatike.
- Futja e protokolleve dhe avancimi i procedurave të brendshme në institucionet relevante, me qëllim parandalimin e dhunës ndaj gazetarëve dhe ndëshkimin e saj në mënyrë efektive.
- Përforcimi i bashkëpunimit të SHGM-së me Avokatin e Popullit

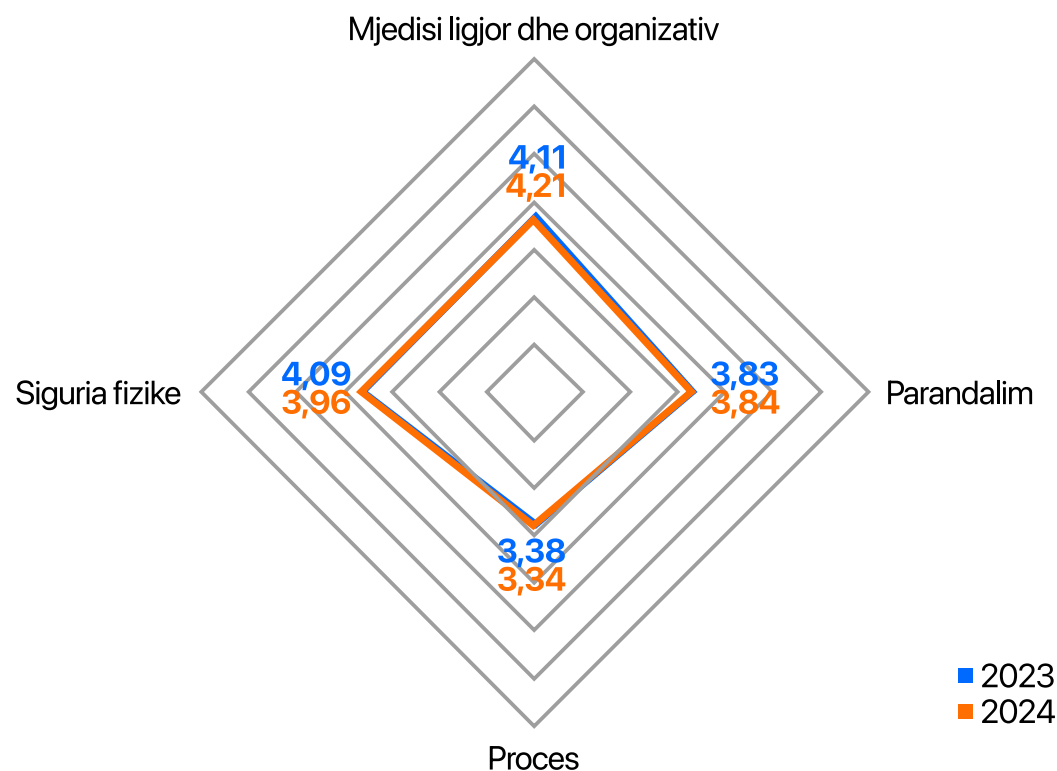
IV

Indeksi i sigurisë së gazetarëve në Maqedoninë e Veriut – 2024

Kjo pjesë e raportit paraqet në formë grafike Indeks të Sigurisë së Gazetarëve për vitin 2024, duke e krahasuar atë me vitin paraprak 2023. Për secilën nga katër dimensionet dhe për të gjithë 19 treguesit, është dhënë një shpjegim i shkurtër mbi ndryshimet kyçe që kanë ndodhur gjatë vitit 2024.

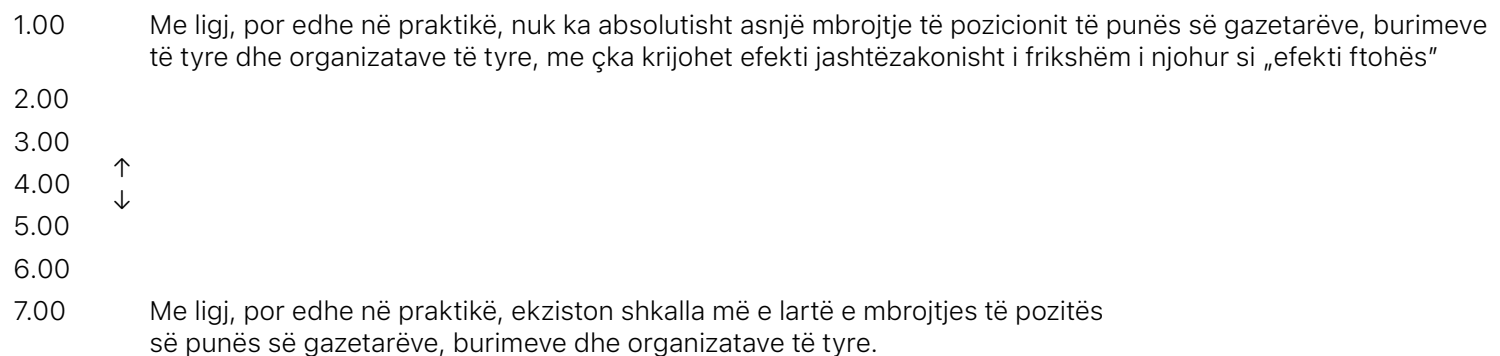
Një shpjegim më i detajuar i të dhënave dhe i ndryshimeve për secilin tregues të Indeksit mund të lexohen në pjesën narrative të raportit:

Treguesit e Indeksit të Sigurisë së Gazetarëve	Raport narrativ
I. Mjedisi ligjor dhe organizativ	
Dispozitat ligjore në lidhje me shpifjen dhe zbatimin e tyre nuk krijojnë efekte frikësuese ndaj gazetarëve dhe mediave	A.6
Besueshmëria e burimeve të gazetarëve është e garantuar në legjislacion dhe respektohet nga autoritetet	A.8
Ligjet tjera zbatohen në mënyrë objektive dhe ju mundësojnë gazetarëve dhe aktorëve të tjerë të mediave të punojnë lirshëm dhe të sigurt	A.7
Gazetarët janë të lirë të ushtrojnë profesionin e tyre dhe të themelojnë, të bashkohen apo të marrin pjesë në shoqatat e tyre	A.9
Pozita e gazetarëve në vendin e punës është e qëndrueshme dhe e mbrojtur	B.1
II. Parandalimi	
Gazetarët dhe aktorët tjerë mediatik kanë qasje në masat e shpejta dhe efektive mbrojtëse kur ekspozohen ndaj kërcënimeve	C.1
Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave (jeta ose integriteti fizik i të cilëve është realisht në rrezik të drejtpërdrejtë) kanë qasje në mekanizma të veçantë për mbrojtje/siguri	C.2
Gazetarët femra kanë qasje në masat ligjore dhe mekanizmat mbështetëse kur përballen me kërcënime, ngacmime dhe dhunë me bazë gjinore	C.3
Është vendosur praktikë e dënimit të rregullt publik të rasteve të kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve dhe mediave	C.4
Zyrtarët policor janë të ndjeshëm në çështjen e mbrojtjes së gazetarëve	C.5
III. Procesi	
Njësitë dhe/ose zyrtarët e specializuar hetimorë janë të pajisur me ekspertizën përkatëse për hetimin e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve	C.6
Hetimet për sulmet e rënda fizike ndaj gazetarëve dhe aktorëve të tjerë mediatik zhvillohen me efikasitet (në mënyrë të pavarur, rrënjësore dhe të shpejtë)	C.7
Gazetarët dhe aktorët e tjerë të mediave mbrohen në mënyrë efektive nga forma të ndryshme të ngacmimit në internet	C.8
Hetimet për të gjitha llojet e sulmeve dhe dhunës ndaj gazetarëve dhe aktorëve tjerë të mediave zhvillohen në mënyrë transparente	C.9
Nga organet shtetërore janë vendosur sistemet për grumbullimin e të dhënave statistikore cilësore për parandalimin e mosndëshkimit	C.10
IV. Siguria reale	
Kërcënimet dhe ngacmimet që nuk kanë të bëjnë me sigurinë fizike	C.11
Kërcënimet ndaj jetës dhe sigurisë fizike të gazetarëve	C.12
Sulmet e realja	C.13
Kërcënimet dhe sulmet ndaj mediave dhe shoqatave të gazetarisë	C.14

	2022	2023		Ndryshimet e reja kryesore për secilin dimension
Mjedisi ligjor dhe organizativ	4.11	4.21	↑	Në vitin 2024 është vërejtur zvogëlim i numrit të sulmeve dhe presioneve ndaj gazetarëve, por pandëshkueshmëria për rastet e mëparshme mbetet problem serioz në vend. Reformimi i mediave ka ritëm të ngadaltë, ndërsa reklamat shtetërore dhe padi SLAPP mbeten trende shqetësuese. Edhe pse nuk u zgjodhën anëtarë të rinj në organet udhëheqëse të ASHMAAV dhe Këshillit Programor të RTM, në fund të vitit u nisën iniciativa për ndryshimin e tyre, për të cilat pritet të votohet në Kuvendin e RMV-së në vitin 2025.
Parandalimi	3.83	3.84	↑	Në vitin 2024 u mbajt një progres i moderuar në sigurimin e një përgjigjeje institucionale më të shpejtë dhe më efektive ndaj kërcënimeve dhe sulmeve ndaj gazetarëve. Emërimi i prokurorëve publikë në tre zona apelimi me kompetenca për të ndjekur këto çështje, si dhe krijimi i një linje kontakti për gazetarët dhe punonjësit e mediave, kontribuan në përmirësimin e qasjes tek mekanizmat e mbrojtjes.
Procesi	3.38	3.34	↓	Në vitin 2024 u vazhdua koordinimi i përmirësuar ndërmjet institucioneve përgjegjëse, i nisur në 2023, por fatkeqësisht nuk rezultoi me një efikasitet më të madh në zbardhjen dhe ndjekjen e sulmeve ndaj gazetarëve. Nga katër rastet e regjistruara të kërcënimeve dhe sulmeve, të gjitha janë ende në hetim në prokurori. Kjo tregon një regres të moderuar në përgjigjen institucionale, por kërkohet punë e mëtejshme për sigurimin e zgjidhjes ligjore dhe forcimin e besimit tek komuniteti mediatik.
Siguria reale	4.09	3.96	↓	Numri i sulmeve fizike dhe kërcënimeve ndaj gazetarëve është ulur krahasuar me vitin e kaluar. Megjithatë, shkalla e pandëshkueshmërisë për këto sulme mbetet e lartë, për shkak se një numër i konsiderueshëm i rasteve nga vitet e kaluara nuk janë ende hetuar dhe përfunduar. Trend shqetësues është rritja e kërcënimeve online ndaj gazetarëve në vend.
Indeksi i sigurisë së gazetarëve	3.91	3.85	↓	

Mjedisi ligjor dhe organizativ

TREGUESI 1.1

— RREGULLAT LIGJORE LIDHUR ME SHPIFJEN DHE ZBATIMI I TYRE NUK SHKAKTOJNË EFEKTE FRIKËSUESE NDAJ GAZETARËVE DHE MEDIAVE

Rezultati për 2023: 4.22 / Rezultati për 2024: 4.40

Vlerësimi i përgjithshëm për këtë tregues në vitin 2024 është pak më i mirë në krahasim me vitin e kaluar, kryesisht për shkak të trendit të uljes së numrit të padive për shpifje ose fyerje kundër gazetarëve dhe mediave. Megjithatë, edhe këtë vit gazetarët nuk e vlerësojnë Ligjin për përgjegjësi civile për shpifje dhe fyerje si kufizues për punën e tyre.

TREGUESI 1.2

— KONFIDENCIALITETI I BURIMEVE TË GAZETARËVE ËSHTË I GARANTUAR ME LIGJ DHE RESPEKTOHET NGA AUTORITETET

Rezultati për 2023: 4.83 / Rezultati për 2024: 4.89

Viti 2024 ka shënuar një përmirësim të vogël në këtë tregues krahasuar me vitin e kaluar. Kjo vjen si rezultat i mekanizmave të forcuar të mbrojtjes për burimet e gazetarëve, përfshirë garancitë ligjore për raportimin e mbrojtur dhe të drejtat e informatorëve. Gjithashtu, ka pasur një trajtim më efikas nga institucionet për rastet e raportimeve të mbrojtura dhe sigurimin e mbrojtjes për informatorët. Gazetarët që punojnë në tema hetimore lidhur me korrupsionin apo krimin, përgjithësisht ndihen të lirë në kontaktimin me burimet e informacionit. Megjithatë, edhe pse informatorët (si një grup i rëndësishëm i burimeve gazetareske) janë ligjërisht dhe institucionalisht më të mbrojtur, vetëm një numër i vogël prej tyre raportojnë raste me iniciativën e tyre tek institucionet kompetente apo tek gazetarët.

TREGUESI 1.3

— LIGJET E TJERA ZBATOHEN OBJEKTIVISHT, DUKE U MUNDËSUAR GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË TË PUNOJNË LIRSHËM DHE SIGURT

Rezultati 2023: 4.02 / Rezultati 2024: 4.08

Gjendja sa i përket këtij treguesi ka mbetur pothuajse e pandryshuar krahasuar me vitin 2023. Arsyeja është se shteti ende nuk ka ndërmarrë hapa për të futur mbrojtje ligjore kundër të ashtuquajturave padi të pabaza ndaj gazetarëve dhe mediave, të njohura si padi SLAPP, të cilat synojnë t'i lodhin financiarisht. Një praktikë e tillë është regjistruar në vend me disa raste, që tregojnë qartë se bëhet fjalë për një përpjekje të njerëzve me pushtet për të ushtruar presion mbi gazetarët. Krahasuar me vitin 2023, në vitin 2024 është rritur numri i këtyre padive SLAPP ndaj gazetarëve dhe punonjësve të medias. Nga ana tjetër, një përmirësim minimal është vërejtur për shkak të proaktivitetit të Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM), e cila ka inicuar propozime konstruktive drejt Ministrisë së Drejtësisë dhe Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

së Veriut. Këto propozime theksojnë nevojën për krijimin e mekanizmave Anti-SLAPP në vend, gjë që ka gjetur një vullnet politik pozitiv dhe sigurinë se iniciativat do të përkthehen në reforma ligjore, në përputhje me standardet evropiane.

TREGUESI 1.4

— GAZETARËT JANË TË LIRË TË USHTROJNË PROFESIONIN E TYRE DHE TË THEMELOJNË, TË SHOQËROHEN DHE TË MARRIN PJESË NË SHOQATAT E TYRE

Rezultati 2023: 4.19 / Rezultati 2024: 4.38

Në vitin 2024, gjendja lidhur me ushtrimin e lirë të profesionit të gazetarisë është përmirësuar pak, krahasuar me vitin e kaluar. Kjo vjen kryesisht nga rritja e ndërgjegjësimit dhe solidaritetit brenda komunitetit të gazetarëve, si dhe nga rritja e numrit të anëtarëve në shoqata dhe sindikata. Aktualisht, dy shoqata profesionale janë aktive, por është ende e rëndësishme të punohet për qëndrueshmërinë e tyre. Në vitin 2024 nuk u regjistruan presione serioze ndaj shoqatave, megjithatë, vazhdon të ekzistojë rezistencë nga pronarët apo menaxherët e mediave private për anëtarësimin e gazetarëve në sindikatat e gazetarëve dhe themelimin e organizatave sindikale.

TREGUESI 1.5

— POZICIONI I PUNËS SË GAZETARËVE ËSHTË STABIL DHE I MBROJTUR NË VENDIN E PUNËS.

Rezultati 2023: 3.29 / Rezultati 2024: 3.29

Në vitin 2024, gjendja e të drejtave të punës dhe statusi i punësimit të gazetarëve **nuk u përmirësua**. Ka raste ku gazetarët në mediat private kanë nënshkruar kontrata pune afatshkurtra ose kontrata me kohë të caktuar, punojnë orë shtesë, ose pagat e tyre janë të ulëta dhe jo të rregullta. Gazetarët në mediat private kanë frikë të nisin procedura gjyqësore për ngacmim ose shkelje të të drejtave të punës dhe të anëtarësohen në sindikata. Në servisin publik radiodifuziv, situata është pak më e mirë: gazetarët kanë një marrëveshje kolektive që përmirëson kushtet e punës dhe ekziston një organizatë sindikale me një numër përfaqësues anëtarësh.

Parandalimi

TREGUESI 2.1

— GAZETARËT DHE AKTORËT E MEDIAS KANË QASJE NË MASA MBROJTËSE TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE KUR JANË TË EKSPOZUAR NDAJ KËRCËNIMEVE

Rezultati 2023: 3.83 / Rezultati 2024: 3.81

Gjatë vitit 2024, gjendja ka mbetur e pandryshuar, madje ka pasur një rënie të lehtë sa i përket qasjes së gazetarëve në masa të shpejta dhe efektive mbrojtëse në rast kërcënimesh dhe sulmesh. Përveç prokurorit të posaçëm të emëruar pranë Prokurorisë Themelore Publike, i cili ka për detyrë të monitorojë procedurat në rastet ku sulmohen gazetarët, është zgjeruar kompetenca edhe e tre prokurorëve të tjerë në tre rajone apelimi, si dhe është hapur një linjë e veçantë ku mund të telefonojnë gazetarët. Nga katër sulmet e regjistruara ndaj gazetarëve, vetëm njëri është në procedurë gjyqësore, ndërsa katër të tjerët janë ende në procedurë prokuroriale.

TREGUESI 2.2

— GAZETARËT DHE AKTORËT E TJERË MEDIATIKË (JETA OSE INTEGRITETI FIZIK I TË CILËVE ËSHTË NË RREZIK REAL DHE TË MENJËHERSHËM) KANË QASJE NË MEKANIZMA TË POSAÇËM MBROJTJEJE/SIGURIE

Rezultati 2023: 3.45 / Rezultati 2024: 3.75

Nuk pati ndryshime të mëdha lidhur me qasjen e gazetarëve në masat e mbrojtjes fizike gjatë vitit 2024, në rastet e kërcënimeve serioze ndaj sigurisë së tyre. Edhe pse Ligji për Procedurën Penale përmban dispozita që garantojnë masa të posaçme mbrojtjeje për gazetarët, procedura për vlerësimin e rrezikut nuk është përcaktuar qartë. Kjo e bën të panjohur shkallën e zbatueshmërisë së saj në praktikë. Masat parandaluese propozohen nga prokurori publik dhe caktohen nga gjyqtari i procedurës paraprake, bazuar në vlerësimin e seriozitetit të situatës, llojin e veprës penale, rrezikun për viktimën, etj.

TREGUESI 2.3

— GAZETARET KANË QASJE NË MASA LIGJORE DHE MEKANIZMA MBËSHTETËS KUR PËRBALLEN ME KËRCËNIME, NGACMIME DHE DHUNË TË BAZUAR NË GJINI

Rezultati 2023: 3.60 / Rezultati 2024: 3.58

Në vitin 2024, gjendja e këtij treguesi nuk u përmirësua krahasuar me vitet e kaluara. Pavarësisht masave të përfshira në Ligjin për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Dhuna ndaj Grave dhe Dhuna në Familje, mekanizmi i krijuar për ndihmë juridike falas pranë Ministrisë së Drejtësisë nuk është përdorur pothuajse fare për të mbështetur viktimat e sulmeve dhe dhunës me bazë gjinore, përfshirë gazetaret. Sipas praktikës së Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM), gazetaret që përballen me ngacmime, sulme ose kërcënime me bazë gjinore, zakonisht i raportojnë këto incidente në Ministrinë e Punëve të Brendshme (MPB) ose direkt në SHGM. Për këtë

arsye, SHGM vazhdon të mbajë një regjistër të vetin të sulmeve ndaj gazetarëve dhe gazetareve. Në vitin 2024, u shënuan vetëm disa raste të sulmeve ndaj gazetareve, por supozohet se numri real është më i madh, pasi gazetaret nuk i raportojnë të gjitha incidentet. Për më tepër, gazetaret që përballen me diskriminim në vendin e punës, mund t'i drejtohen edhe Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi. Megjithatë, sipas informacioneve të SHGM-së, në vitin 2024 nuk ka pasur denoncime nga gazetaret drejtuar këtij organi.

TREGUESI 2.4

— ËSHTË VENDOSUR NJË PRAKTIKË E DËNIMIT TË RREGULLT PUBLIK TË KËRCËNIMEVE DHE SULMEVE NDAJ GAZETARËVE DHE MEDIAVE

Rezultati 2023: 3.46 / Rezultati 2024: 3.33

Ka një **përkeqësim të vogël** të gjendjes në lidhje me këtë tregues, krahasuar me vitin e kaluar. Kjo ndodhi për shkak të regjistrimit të një numri shumë të vogël rastesh të sulmeve verbale ndaj gazetarëve nga ana e funksionarëve publikë. Ndryshe, vlerësimi i përgjithshëm është se në vitet e kaluara është vendosur një praktikë e dënimit publik të sulmeve ndaj gazetarëve. Këto raste tregojnë se ende ekzistojnë sfida në lidhje me sjelljen dhe komunikimin e funksionarëve publikë me gazetaret dhe mediat.

TREGUESI 2.5

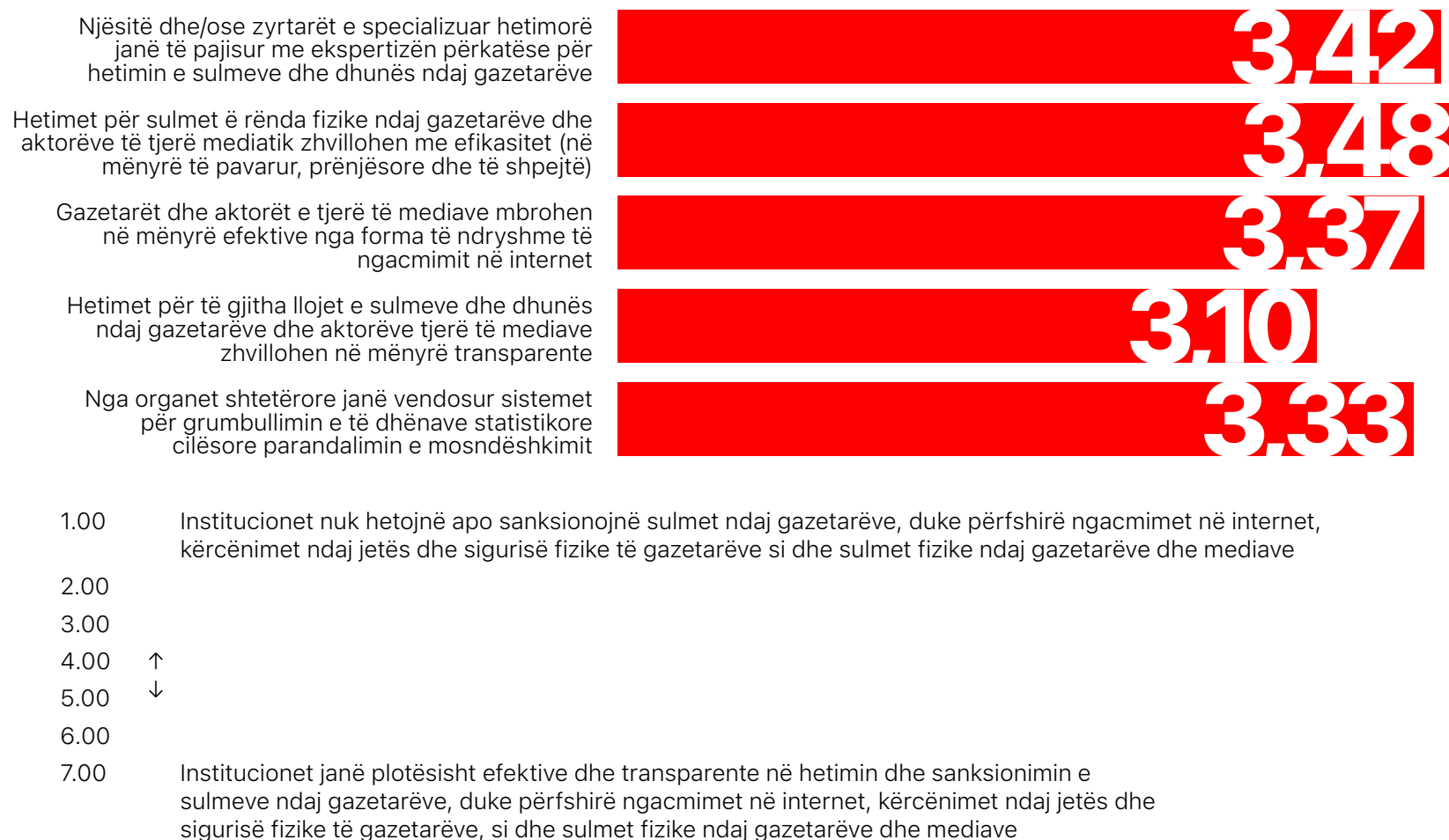
— AUTORITETET POLICORE JANË TË NDJESHME NDAJ ÇËSHTJES SË MBROJTJES SË GAZETARËVE

Rezultati 2023: 4.79 / Rezultati 2024: 4.75

Nuk pati ndryshime të mëdha në sjelljen e policisë ndaj gazetarëve. Gjatë vitit 2024, policia tregoi sjellje korrekte ndaj gazetarëve dhe mediave në situata të ndryshme. Kjo është rezultat i një sërë aktiviteteve të përbashkëta ndërmjet Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) dhe autoriteteve policore gjatë viteve të kaluara: SHGM, në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Brendshme (MPB), hartoi një Protokoll për Sigurinë në Hapësirën Online për gazetaret. Në kuadër të këtij bashkëpunimi, u botuan edhe disa doracakë, të destinuar si për gazetaret, ashtu edhe për punonjësit e policisë. Pavarësisht progresit, ende ka hapësirë për përmirësim në marrëdhëniet e policisë ndaj gazetarëve, veçanërisht gjatë raportimit nga terreni ku gazetaret dhe punonjësit e medias janë më të ekspozuar ndaj rreziqeve. Është e nevojshme trajnimi i vazhdueshëm i punonjësve të policisë për lirinë e medias dhe rëndësinë e sigurisë së gazetarëve, si dhe sanksionimi në kohë të të gjitha rasteve të përdorimit të tepërt të forcës ose pengimit të punës së gazetarëve. Për më tepër, gjatë vitit 2024, u vendos një sistem i komunikimit të rregullt ndërmjet SHGM-së dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme, gjë që mundësoi veprimin në kohë në rastet e kërcënimeve ose sulmeve ndaj gazetarëve.

Proces

TREGUESI 3.1

— NJËSITË DHE/OSE ZYRTARËT E SPECIALIZUAR HETUES KANË EKSPERTIZË TË DUHUR PËR HETIMIN E SULMEVE DHE DHUNËS NDAJ GAZETARËVE

Rezultati 2023: 3.43 / Rezultati 2024: 3.42

Në vitin 2024, gjendja sa i përket këtij treguesi pothuajse nuk ndryshoi. Ende nuk janë miratuar udhëzime të veçanta që mund të ndihmojnë në një hetim më efikas. Një ndryshim pozitiv është emërimi i tre prokurorëve të rinj në tre rrethe të tjera apelimi, përveç atij të Shkupit, të cilët do të monitorojnë procedurat në rastet ku sulmohen gazetarët. Megjithatë, prokurorët publikë vazhdojnë të jenë shumë inertë në nisjen e procedurave.

TREGUESI 3.2

— HETIMET PËR SULMET E RËNDA FIZIKE NDAJ GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË KRYHEN NË MËNYRË EFIKASE (NË MËNYRË TË PAVARUR, TË PLOTË DHE NË KOHË)

Rezultati 2023: 3.48 / Rezultati 2024: 3.48

Edhe pse mosndëshkimi mbetet një problem i madh, ekziston perceptimi se ka pasur një rënie të vogël në vitin 2023 krahasuar me vitet e kaluara. Kjo vjen kryesisht nga problemi me hetimet e ngadalta dhe joefikase, ndërsa për sulme të caktuara ndaj gazetarëve gjatë dhjetë viteve të fundit nuk janë ngritur fare aktakuza.

TREGUESI 3.3

— GAZETARËT DHE AKTORËT E TJERË MEDIATIKË JANË TË MBROJTUR NË MËNYRË EFIKASE NGA FORMA TË NDRYSHME TË NGACMIMEVE ONLINE

Rezultati 2023: 3.51 / Rezultati 2024: 3.37

Gjatë vitit 2024, u shënua një përmirësim i lehtë në mbrojtjen e gazetarëve nga kërcënimet online, pasi institucionet kompetente (konkretisht Ministria e Punëve të Brendshme) reagues në kohë për të gjetur personat që kishin drejtuar kërcënime serioze ndaj jetës së gazetarëve përmes rrjetit social Facebook. Në vitin 2024, tre raste të sulmeve dhe kërcënimeve të drejtuara online janë duke u trajtuar në Prokurorinë Themelore Publike dhe janë ende në procedurë prokuroriale, ndërsa për një rast po zhvillohet një procedurë gjyqësore.

TREGUESI 3.4

— HETIMET PËR TË GJITHA LLOJET E SULMEVE DHE DHUNËS NDAJ GAZETARËVE DHE AKTORËVE TË TJERË MEDIATIKË KRYHEN NË MËNYRË TRANSPARENTE

Rezultati 2023: 3.10 / Rezultati 2024: 3.10

Sa i përket transparencës së procedurave gjyqësore ku palë janë gazetarët, situata është pothuajse e njëjtë me vitin e kaluar. Gjykata Themelore Civile dhe ajo Penale në

Shkup nuk japin informacione të detajuara për procedurat gjyqësore që lidhen me sulmet ndaj gazetarëve. Gjykatat nuk kanë praktikë të informojnë publikun për procedurat që lidhen me sulmet ndaj gazetarëve dhe mediave. Sistemi informativ aktual nuk ofron mundësinë për kërkim të saktë të procedurave të kaluara dhe aktuale ku palë janë gazetarët. Edhe pse bashkëpunimi i Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) me institucionet kompetente është i mirë, kjo gjendje tregon nevojën për transparencë dhe efikasitet më të madh në veprimet e institucioneve kompetente. Kjo do të sigurojë mbrojtjen e duhur të gazetarëve dhe do të ulte mosndëshkimin për sulmet ndaj tyre.

TREGUESI 3.5

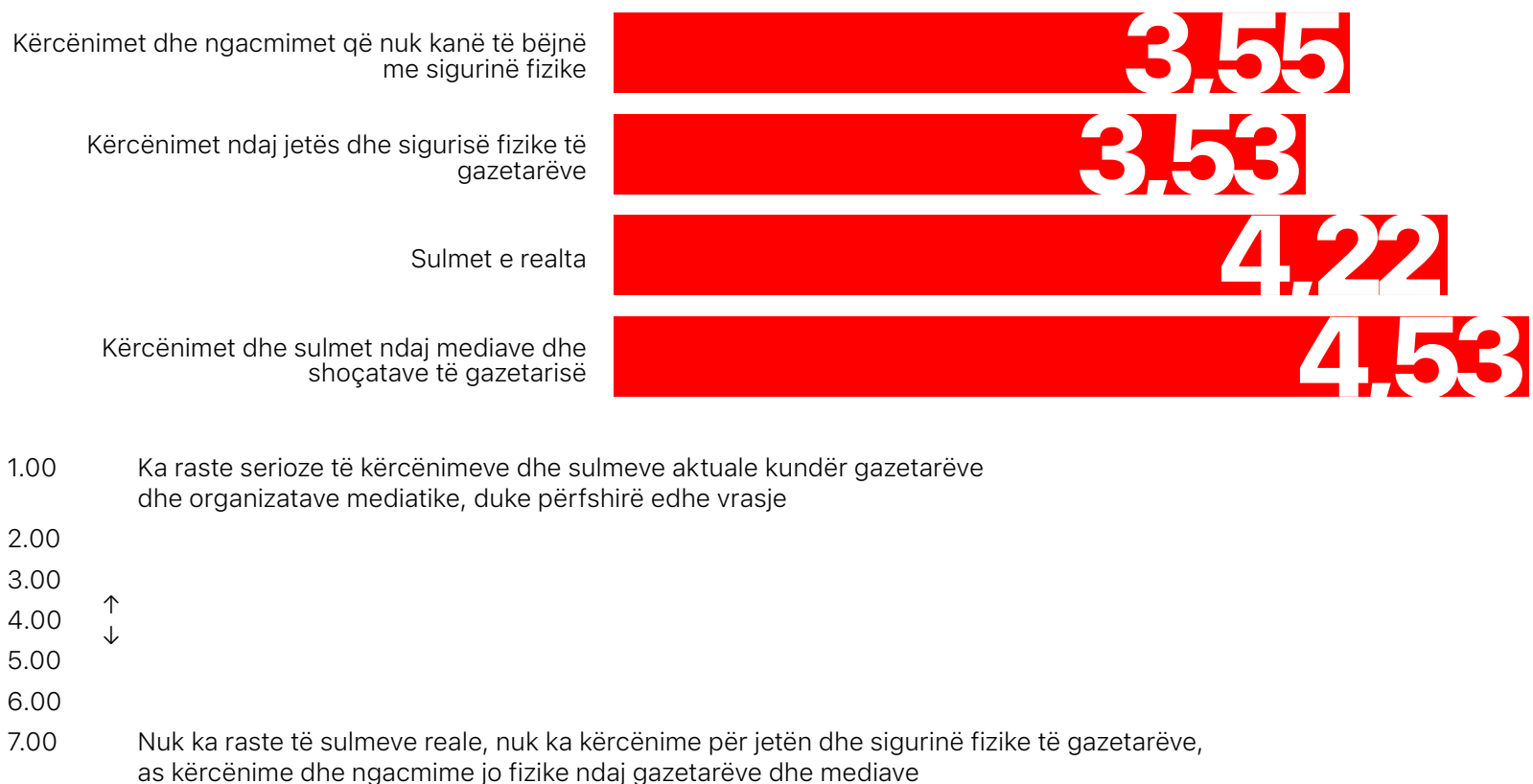
— SISTEMET PËR MBLEDHJEN E TË DHËNAVE STATISTIKORE CILËSORE JANË TË VENDOSURA NGA ORGANET SHTETËRORE PËR TË PARANDALUAR MOSNDËSHKUESHMËRINË

Rezultati për 2023: 3.40 / Rezultati për 2024: 3.33

Për sa i përket këtij indikator, gjendja është pothuajse identike me vitin 2023, me një rënie të lehtë. Gjykatat dhe institucionet kompetente, pavarësisht iniciativave të SHGM-së, ende nuk kanë vendosur sisteme statistikore cilësore përmes të cilave do të mund të ofronin të dhëna të sakta për të gjitha procedurat gjyqësore ku palë janë gazetarë ose media. As gjykata civile dhe as ajo penale në Shkup nuk janë në gjendje të japin informacione të detajuara për lëndët ku gazetarët paraqiten si palë në procedura. Kjo gjendje nënvizon nevojën për përmirësimin e sistemeve statistikore si në Ministrinë e Punëve të Brendshme, ashtu edhe në institucionet e drejtësisë, me qëllim që të sigurohet mbrojtje efektive e gazetarëve dhe punonjësve mediatikë dhe të parandalohet mosndëshkueshmëria për sulmet ndaj tyre.

IV

Siguria reale

TREGUESI 4.1

— KËRCËNIME DHE NGACMIME QË NUK LIDHEN ME SIGURINË FIZIKE.

Rezultati 2023: 3.80 / Rezultati 2024: 3.55

Edhe pse në vitin 2023 pati një përmirësim të vogël në numrin e sulmeve të kësaj kategorie, shkalla e mosndëshkimit për këtë lloj sulmi është ende e lartë në vend, dhe prandaj në vitin 2024 ka një regres të vogël. Ndryshe nga viti 2020 dhe 2021, kur Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) regjistroi shtatë, respektivisht tre sulme të këtij lloji, në vitet 2022 dhe 2023 janë regjistruar nga dy sulme ndaj gazetarëve, ndërsa një sulm i tillë është regjistruar në vitin 2024. Megjithatë, nga trembëdhjetë sulmet që ndodhën në katër vitet e fundit, përfshirë vitin 2020, fatkeqësisht vetëm dy raste kanë zgjidhje gjyqësore.

TREGUESI 4.2

— KËRCËNIME NDAJ JETËS DHE SIGURISË FIZIKE TË GAZETARËVE.

Rezultati 2023: 3.67 /Rezultati 2024: 3.53

Ky tregues shënon një përkeqësim të lehtë të gjendjes, kryesisht për shkak të mosndëshkimit efikas të kërcënimeve të ndodhura në vitet e mëparshme. Krahasuar me vitin 2022, kur Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) kishte regjistruar vetëm dy kërcënime, në vitin 2023 u shënua vetëm një kërcënim ndaj jetës dhe sigurisë së gazetarit Ognen Janeski, dhe ky rast është ende në procedurë pranë prokurorisë publike. Në vitin 2024, rasti serioz i kërcënimeve dhe nxitjes së gjuhës së urrejtjes kundër gazetares Lepa Xhundeve nga TV24 mori një kthesë dramatike. Pas publikimit të një pjese të intervistës së saj me deputetin grek Sirigos, nisi një fushatë masive kundër saj në rrjetet sociale. Publikimi i prezantuesit të TV Bogdan Ilievski, i cili shpërndau një fragment nga intervista, nxiti hapur gjuhën e urrejtjes dhe kërcënime ndaj jetës së gazetares, dhe ky ishte vetëm fillimi i një serie incidentesh. Në rrjetet sociale u shpërndanë një vërshim komentesh ku gazetarja u denigrua, u fye, u sulmua, ndërsa disa komente përmbanin madje kërcënime që i drejtoheshin drejtpërdrejt jetës së saj. Fushata vazhdoi të përhapet përmes mediave të ndryshme online, të cilat ripërsëritën fragmentin e intervistës, duke thelluar fushatën dhe duke nxitur sulme të reja ndaj gazetares. Në lidhje me këtë rast, SHGM dorëzoi një kërkesë në Sektorin për Krim Kibernetik dhe Forenzikë Digjitale pranë Ministrisë së Punëve të Brendshme, me qëllim zbardhjen e rastit dhe mbrojtjen e sigurisë së gazetares.

TREGUESI 4.3

— SULME REALE

Rezultati 2023: 4.36 / Rezultati 2024: 4.22

Krahasuar me vitin 2023, kur u regjistruan dy raste të sulmeve fizike ndaj gazetarëve dhe punonjësve të medias, edhe në vitin 2024 janë shënuar dy raste të këtij lloji. Për këto raste, organet kompetente vepruan relativisht efikase dhe shpejt. Rasti i parë, që lidhet me gazetarin Furkan Saliu, është ende në procesin e prokurorisë, ndërsa rasti i dytë, që ka të bëjë me djegien e automjetit të gazetarit dhe redaktorit Bllagoj Sersemov, është ende në fazën e hetimit.

TREGUESI 4.4

— KËRCËNIME DHE SULME NDAJ MEDIAVE DHE SHOQATAVE TË GAZETARËVE.

Rezultati 2023: 4.53 / Rezultati 2024: 4.53

Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) nuk regjistroi sulme të këtij lloji në vitin 2024. Krahasuar me vitet e kaluara, vlerësimi për këtë tregues mbetet i pandryshuar.

Titulli origjinal
Maqedonia e Veriut – Treguesit për
shkallën e lirisë së mediave dhe Indeksi
i Sigurisë së Gazetarëve 2024

Botues
Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM)
Shkup, 2025

Autorët
Milan Spirovski
Verçe Todorovska Kostovska

Recenzentët e raportit
Marina Tuneva
Ivan Breshkovski

Përkthimi
Ferikan Iljazi

Fotografia e ballinës
Andrija Vukelić

Dizajni
comma.rs

Ky publikim është prodhuar me mbështetjen
financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja
e tij është përgjegjësi e vetme e autorit
dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht
pikëpamjet e Bashkimit Evropian.